

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № _____
від « ____ » _____ 2025 р.
Завідувач кафедри Болотнікова А. П.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта»,
спеціалізації 014.02 «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

**ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ: ВИКЛИКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Виконавець:

Студентка 4 курсу, групи 401-ГО
Хмелик Анастасія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Комлик Наталя Юріївна,
доктор філософії, ст. викл.
каф. заг. мовозн. та іноз. мов
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Шпетна Світлана Анатоліївна,
канд. пед. наук, доц., зав. каф. іноз. мов
за проф. спрямуванням
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____
кількість балів: _____
Підпис керівника _____

РЕФЕРАТ

БР: 65 с., 2 розділи, 5 додатків, 34 джерела.

Сучасна система освіти перебуває в процесі динамічної трансформації, зумовленої як глобалізаційними тенденціями, так і внутрішніми соціокультурними змінами. Одним із пріоритетних напрямів модернізації є оновлення підходів до викладання іноземних мов, зокрема англійської, яка у XXI столітті виконує роль мови міжнародного спілкування, академічної взаємодії та цифрової комунікації. Успішна інтеграція українських школярів у світовий освітній простір значною мірою залежить від рівня їхньої іншомовної компетентності, що зумовлює потребу у впровадженні сучасних й ефективних методів навчання.

Інтермедіальність, що передбачає інтеграцію різних форм мистецтва (музики, літератури, кіно тощо) в освітній процес, розглядаємо як перспективний напрям удосконалення сучасних підходів до навчання. Інтеграція мистецьких елементів сприяє формуванню міжкультурної компетентності, критичного мислення та підвищенню мотивації учнів.

У контексті вивчення англійської мови інтермедіальні практики можуть значно посилити ефективність навчання та зробити його більш залученим і змістовно насиченим. Попри наявність окремих досліджень, питання впровадження інтермедіальності в українських школах залишається недостатньо розробленим. Це зумовлює актуальність даної роботи.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування педагогічного потенціалу мистецтва та визначення можливостей інтеграції його елементів у процес формування іншомовної компетентності учнів середньої ланки освіти на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної компетентності учнів середньої ланки освіти.

Предмет дослідження – дидактичні умови ефективного використання інтермедіальних засобів мистецтва (музики, кіно, літератури) як засобу

підвищення мотивації та формування іншомовної комунікативної компетентності учнів середньої ланки освіти у процесі вивчення англійської мови.

У роботі використано сукупність методів, що відповідають меті та завданням дослідження. Теоретичні методи (аналіз, синтез, систематизація й узагальнення) застосовано для вивчення наукових джерел та обґрунтування освітнього потенціалу інтермедіальності. Метод педагогічного проектування використано для створення рекомендацій щодо інтеграції мистецьких засобів у навчання англійської мови. Контент-аналіз сприяв осмисленню мистецького матеріалу (пісень, кінофрагментів, літературних творів), доцільного для використання в освітньому процесі.

У процесі дослідження проаналізовано психолого-педагогічні особливості учнів середньої ланки, окреслено поняття інтермедіальності, її освітній потенціал, а також запропоновано методичні засади використання мистецтва (музики, кіно, літератури) у навчанні англійської мови. Деякі елементи теоретичних положень використано в межах педагогічної практики шляхом використання елементів інтермедіальності на окремих етапах уроків.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме українською та англійською мовами, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи – 65 сторінок, з них 53 сторінки тексту. У роботі подано 5 додатків (зразки навчальних матеріалів), використано 34 джерела.

У першому розділі досліджено поняття інтермедіальності, її педагогічний потенціал, психологічні особливості сучасних школярів та вплив різних видів мистецтва на формування ключових компетентностей з англійської мови.

У другому розділі проаналізовано різноманітні види мистецтва як засоби інтеграції в освітній процес на уроках англійської мови, а також окреслено можливі шляхи їх ефективного застосування в умовах сучасної школи з прикладами практичних завдань.

Ключові слова: інтермедіальність, мистецтво, покоління Альфа, психологічні особливості учнів, мотивація, міжкультурна компетентність, креативність.

ЗМІСТ

Реферат	
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ МИСТЕЦТВА У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	9
1.1. Інтермедіальність як засіб формування особистості учнів середньої ланки освіти.....	9
1.2. Мистецтво як дієвий механізм для залучення учнів до вивчення англійської мови.....	15
1.3. Освітній потенціал інтермедіальних засобів у викладанні англійської мови.....	20
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ.....	30
2.1. Англомовні пісні як засіб вдосконалення аудіювання.....	30
2.2. Фільми як джерело навчальних матеріалів.....	39
2.3. Розвиток навичок читання, критичного мислення та уяви за допомогою літератури.....	44
Висновки до розділу 2.....	50
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	51
SUMMARY.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні вимагають впровадження нових підходів до викладання іноземних мов, зокрема англійської, яка сьогодні відіграє ключову роль у процесі інтеграції нашої країни до світового освітнього і культурного простору. Підвищення ефективності мовної освіти неможливе без урахування психолого-педагогічних особливостей сучасних школярів, зокрема учнів середньої ланки освіти – представників покоління Альфа, які вирізняються високим рівнем цифрової грамотності, візуальним мисленням та прагненням до емоційної залученості. У такому контексті інтеграція різних видів мистецтва – музики, кіно, літератури – це засіб впливу на емоційну сферу та мотиваційний потенціал учнів, а тому є необхідною складовою оновленої методики викладання англійської мови. Увагу до цієї проблематики приділяли як зарубіжні дослідники – К. Роджерс, Д. Хіггінс, В. Вольф, М. Грїшакова, так і українські вчені – І. Змійова, І. Ігнатенко, В. Мартинюк, І. Іванова, які підкреслюють важливість особистісно-орієнтованого підходу у навчанні, а також міждисциплінарних і мультимедійних підходів у формуванні іншомовної компетентності. Водночас аналіз сучасного стану дослідження інтермедіальності у викладанні англійської мови свідчить про наявність прогалин у розробці системного впровадження мистецьких форм в освітній процес, що і зумовлює актуальність обраної теми.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічний потенціал мистецтва та визначити можливості інтеграції його елементів у процес формування іншомовної компетентності учнів середньої ланки освіти на уроках англійської мови.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) проаналізувати психолого-педагогічні особливості учнів середньої ланки освіти;

2) розкрити сутність поняття інтермедіальності, її витоки, еволюцію та сучасні трактування;

3) з'ясувати дидактичні можливості використання мистецтва в освітньому процесі;

4) дослідити вплив інтермедіальних засобів на рівень мотивації та ефективність вивчення англійської мови;

5) представити приклади педагогічного впровадження інтермедіального матеріалу у практику викладання англійської мови.

Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної компетентності учнів середньої ланки освіти.

Предмет дослідження – дидактичні умови ефективного використання інтермедіальних засобів мистецтва (музики, кіно, літератури) як засобу підвищення мотивації та формування іншомовної комунікативної компетентності учнів середньої ланки освіти в процесі вивчення англійської мови.

Методи дослідження. У дослідженні використано сукупність теоретичних (аналіз, узагальнення, синтез, інтерпретація наукових джерел) та емпіричних методів (метод педагогічного проектування та контент-аналіз).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- уточнено сутність поняття інтермедіальності у педагогічному контексті;

- розкрито механізми впливу інтермедіального підходу на мотивацію учнів;

- запропоновано систему дидактичних прийомів інтеграції мистецтва у процес вивчення англійської мови;

- сформульовано рекомендації для практичного використання інтермедіальних засобів у навчанні учнів середньої ланки.

Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні наукових уявлень про потенціал мистецтва як інструменту формування іншомовної компетентності в умовах шкільної освіти.

Практичне значення дослідження вбачаємо в окресленні педагогічних підходів до інтеграції інтермедіальних засобів у навчання англійської мови з метою підвищення зацікавленості учнів, розвитку їхнього емоційного інтелекту та естетичного смаку.

Апробація. Деякі аспекти дослідження було опубліковано в тезах доповідей на тему: «Активізація уваги учнів та підтримка інтересу в процесі навчання» (Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, Полтава: НУПП імені Ю. Кондратюка, 6 листоп. 2024 р.), «Інтеграція медіаресурсів у процес навчання англійської мови як чинник когнітивної активізації учнів» (Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, Полтава: НУПП імені Ю. Кондратюка, 21 трав. 2025р.), «Семіотичні перетини в інтермедіальному дискурсі: нові виміри комунікативної лінгвістики» (V Міжнар. наук.-практ. студентсько-учнів. конф., Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 24 квіт. 2025 р.)

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного та практичного), висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (34 позиції, з них 24 – іноземною мовою) та 5 додатків. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок, з них – 53 основного тексту.

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ МИСТЕЦТВА У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Інтермедіальність як засіб формування особистості учнів середньої ланки освіти

Середня ланка освіти охоплює найдовший період навчання в українській школі, що триває з п'ятого по дев'ятий клас. Цей етап є переломним в житті здобувачів знань, так як слугує поштовхом до значних нововведень, які зумовлені переходом з одного рівня освітнього процесу на інший, що є своєрідним викликом для школярів. Зміна навколишнього середовища (нові кабінети, правила роботи та вчителі), збільшення навантаження на учнів (невідомі предмети та їхня складність, більша кількість уроків / годин і домашнього завдання) та індивідуальні фізичні трансформації, які відбуваються саме на цьому етапі розвитку людини в її організмі, є факторами, які впливають на неї та провокують докорінні зміни в поведінці.

Підлітковим періодом вважається проміжок життя від 10 до 15 років. На цій стадії свого розвитку особа зазнає значних фізіологічних та психологічних метаморфоз, що зумовлено біологічними процесами, які відбуваються в організмі людини. Загалом, підліткову деформацію можна поділити на фізичну та ментальну. Перша є каталізатором другої – гормональні зміни відображаються на психіці особи, водночас зміни в обміні речовин в організмі призводять до значного збільшення фізичної активності, що впливає на поведінку і пояснює гіперактивність в цей період. Статеве дозрівання безпосередньо спричинює і зовнішні (видимі) метаморфози: зміна голосу, ріст кісток та волосся.

Сучасні дослідження, проведені за допомогою МРТ (функціональної магнітно-резонансної томографії), продемонстрували, що формування здатності до соціальної інтеракції значною мірою відбувається під впливом

нейрофізіологічних змін, які відбуваються в мозку підлітка під час його розвитку [26]. Науковці зазначають, що в цьому віці центральний орган нервової системи проходить через етап трансформацій, що провокує його особливу вразливість до різних зовнішніх чинників. Вплив навколишнього середовища може призвести до непередбачених та негативних наслідків у поведінці молодшої людини, яка в результаті може наштовхнутися підлітка на деструктивний життєвий шлях [32].

Протягом підліткового періоду життя дитина перебуває на етапі становлення себе як особистості, набуваючи нового життєвого досвіду, пізнаючи що таке відповідальність, формуючи життєві принципи і засади, на які вона буде спиратися в майбутньому. У цей відтинок часу учень вразливий до інформації, яку він отримує (способу її подачі та змісту), через бурхливий розвиток, якій здійснює вплив на всі сфери життя підлітка. Контент, що здобувач освіти споживає в цьому віці, впливає на його подальші когнітивні функції, інтелектуальний потенціал та емоційний інтелект. Критично важливим є процес формування самосвідомості учня, під час якого підліток наполегливо починає досліджувати власну ідентичність, шукати своє місце в суспільстві (визначати свою приналежність до певної соціальної групи) та окреслювати власні цінності, які ґрунтуються на переконаннях, отриманих в процесі спілкування з родиною, однолітками та вчителями. Безсумнівно, вагомою також є соціальна адаптація учня, оскільки навички соціалізації – це невід’ємний інструмент в подальшому житті людини. Саме в цей «перехідний» період формуються міцні і дуже важливі для підлітка дружні відносини та визначається його соціальний статус в певній групі однолітків, наприклад, у класі. Також притаманним для підліткового віку є надмірне прагнення до більшої самостійності та визнання їхньої думки як авторитетної, що часто спричиняє напружені відносини та непорозуміння з батьками і викладачами. У цей період значущу роль в житті учня відіграють його однолітки (друзі): їхня думка є респектабельною, а їхні погляди – визначальними. Друзі та однокласники часто стають більш впливовими для

учня в цей час ніж батьки та вчителі, бо саме вони є тими, хто, як ніхто інший, розуміє його і має спільні переживання та інтереси. Зважаючи на це, вклад дорослих в процес формування підлітка має бути суттєвим. Дуже важливо протягом періоду найбільших фізіологічних та ментальних змін надавати необхідну моральну допомогу учню, забезпечуючи йому підтримку, проявляючи розуміння та емпатію, створюючи безпечне й здорове середовище, що значно полегшить процес адаптації підлітка до нових умов життя і зробить його більш комфортним.

Вчитель не тільки передає знання та є джерелом інформації, а й відіграє значну роль у формуванні ментальних конструктів (уявлень та переконань) учня, які є основою внутрішнього світу та визначають його сприйняття дійсності й поведінку. Вплив учителя може бути як прямим (через спілкування та взаємодію), так і опосередкованим (через організацію навчального процесу та сприятливих для розвитку умов). Школа займає значну частину життя учня, а тому організація позитивної та сприятливої для всебічного розвитку особистості атмосфери в класі є пріоритетним завданням для вчителя.

Викладач має зосереджуватися не лише на передачі знань та когнітивному й соціально-емоційному аспекті розвитку школяра, а й на допомозі підлітку у розкритті його потенціалу. У своїх численних працях один із основоположників гуманістичної психології К. Роджерс досліджував концепцію фасилітації та пояснював її як процес створення комфортного середовища для становлення суб'єкта [29]. Апелюючи до поглядів К. Роджерса і Дж. Фрейберга, ми констатуємо, що підходи до викладання, засновані на авторитарності та односторонній передачі готових знань – застарілі і недієві в роботі із сучасними підлітками, оскільки такі методи нехтують розвитком особистості учня. Тому вчителю необхідно полегшувати процес комунікації учня й робити акцент на забезпеченні умов, які сприяють реалізації його потенціалу, що охоплює як академічні можливості та досягнення, так і загальний розвиток особистості.

Англійська мова є дієвим інструментом для збагачення внутрішнього світу підлітка. Мистецькі твори, інтегровані в освітню програму, безпосередньо впливають на формування естетичного смаку, поглядів та інтересів учня. Оскільки англійська є мовою науки, бізнесу й міжнародного спілкування, вона охоплює всі сфери життя людини. Особливе місце вона посідає в культурному просторі, підтвердженням цього факту є масштаби популярності американських та британських кінострічок, першість англійських пісень в топ-чартах по всьому світу, всесвітня популярність і визнання літератури, написаної англійською мовою. Попри те, що китайська мова посідає перше місце у світі за кількістю носіїв, англійська є найбільш вживаною мовою в глобальному масштабі завдяки переважанню кількості її користувачів як другої чи третьої мови [18]. Тому цілком доречно, щоб якісні музичні, художні, літературні твори та кіно були інтегрованими в процес вивчення англійської мови учнями. Це сприятиме їхньому всебічному розвитку та формуванню власних принципів і цінностей.

Концепція К. Роджерса є важливим підґрунтям для створення більш сучасного й дієвого підходу у викладанні, який базується не тільки на процесі комунікації між викладачем та учнями, а також на залученні інтермедіальності як способу покращення знань з певного предмету й засобу направлення учнів до самопізнання. Тому доцільною формою роботи вчителя з учнями є фасилітація з широким використанням мистецтва / інтермедіальності задля кращого результату навчання, метою якого є вивчення англійської мови та реалізація потенціалу учнів. Інтеграція різних мистецьких форм у навчальний процес дає змогу викладачу не лише сприяти засвоєнню учнями навчального матеріалу в межах конкретного предмета, але й підтримувати розвиток їхнього внутрішнього світу, активізувати емоційно-чуттєву сферу для покращення ментального стану та формувати позитивну атмосферу в класі.

Поняття інтермедіальності походить від латинських слів *inter* – «між» та *medium* – «посередник», «середовище». Уперше термін почав формуватися в мистецтвознавстві та теорії літератури в середині ХХ століття, зокрема в

працях представників інтермедійного мистецтва 1960-х років (наприклад, Д. Хігінса, який використовував термін *intermedia* для позначення перехідних, гібридних форм між театром, поезією, музикою та візуальним мистецтвом) [16]. Такі форми не лише руйнували усталені жанрові межі, але й сприяли появі нових способів комунікації між митцем і глядачем. Згодом концепт інтермедіальності вийшов за межі виключно мистецької сфери, трансформувавшись у мультидисциплінарний інструмент гуманітарного знання. Його почали активно застосовувати в літературознавстві, культурології, філософії мистецтва, медіазнавстві, педагогіці й освітніх дослідженнях. У науковому дискурсі інтермедіальність часто інтерпретують як явище перетину, взаємодії чи накладання двох і більше медіа у межах одного культурного або мистецького продукту. І. Раєвські наголошує, що інтермедіальність варто розуміти не як просте технічне поєднання різних медіа, а як спосіб породження нового художнього змісту, що виникає внаслідок їхньої взаємодії – наприклад, між літературою й музикою або між зображенням і усним мовленням [28].

Німецький дослідник В. Вольф, один із провідних теоретиків у галузі інтермедіальності, підкреслює, що це поняття не обмежується лише фактичним поєднанням елементів із різних мистецьких сфер, таких як музика, література чи живопис. На його думку, інтермедіальність також охоплює трансмедійні стратегії репрезентації, коли один вид мистецтва відтворює або наслідує властивості іншого, наприклад, літературний опис музичного звучання або живописна структура в наративі [33].

У ширшому педагогічному контексті, зокрема у навчанні іноземних мов, інтермедіальність постає як ефективна методична стратегія, що забезпечує залучення учнів до автентичного мовного середовища через поєднання різних форм мистецтва – музики, кіно та літератури. Як зазначає М. Грішаківа, інтермедіальність варто розглядати не лише як форму мистецької взаємодії, а як аналітичну методологію, що дозволяє вивчати мову культури загалом. Такий підхід створює умови для глибшого занурення в

культурні й семіотичні рівні змісту, що може бути особливо ефективним у навчальному процесі, орієнтованому на розвиток критичного мислення та емоційної чутливості учнів [20]. У даному випадку інтермедіальність розглядається як механізм інтеграції різних знакових систем (візуальних, вербальних, аудіальних) у межах одного комунікативного простору. Такий підхід відкриває нові можливості для навчання, особливо в освітньому середовищі, орієнтованому на розвиток креативного, критичного та емоційно-ціннісного мислення.

У сучасній методиці викладання англійської мови поняття інтермедіальності трактується як інтеграція різних форм мистецтва в освітній процес з метою розширення способів подачі матеріалу та активізації різних каналів сприйняття інформації учнями. Такий підхід передбачає свідоме залучення музики, кіно та літератури до змісту навчання, кожна з таких елементів виконує унікальну функцію в розвитку мовної та культурної компетентності здобувачів освіти. Тож поєднання різних мистецьких компонентів / творчих засобів є не лише методичним прийомом, а й педагогічною філософією, що ґрунтується на засадах міждисциплінарності, міжкультурного діалогу та розвитку емоційного інтелекту школярів. Інтермедіальний підхід у викладанні англійської мови є опосередкованим впливом вчителя на формування моральних конструктів учня.

Зокрема, музика сприяє вдосконаленню слухової пам'яті, формуванню фонетичних навичок, інтонаційної чутливості, а також підвищенню рівня емоційної залученості учнів до навчального процесу. Кінематографічні матеріали використовуються як потужний інструмент для розвитку навичок аудіювання в автентичному мовному середовищі. Художня література є джерелом багатого мовного й культурного контенту, який сприяє формуванню мовленнєвих навичок, розвитку словникового запасу, критичного мислення та креативної уяви учнів.

Варто зауважити, що інтеграція інтермедіальних засобів позитивно впливає не лише на академічні здобутки учнів, а й на збагачення їхнього

внутрішнього світу та формування особистості. Отже, інтермедіальний підхід у викладанні англійської мови дозволяє поєднувати змістові та емоційні аспекти навчання, що забезпечує не лише засвоєння мовного матеріалу, але й формування стійкої мотивації до вивчення іноземної мови.

1.2. Мистецтво як дієвий механізм для залучення учнів до вивчення англійської мови

У контексті сучасної освіти викладання іноземних мов, зокрема англійської, потребує впровадження інноваційних педагогічних підходів, орієнтованих на активне залучення учнів до мовленнєвої діяльності. Це зумовлено необхідністю формування в учнів ключових мовних компетентностей, які є основою для ефективної комунікації в умовах глобалізованого світу. Особливу увагу в цьому контексті слід приділити засобам підвищення мотивації до навчання, серед яких значне місце займає використання елементів мистецтва – музики, кінематографу та літератури. Інтеграція художніх форм у навчальний процес сприяє не лише урізноманітненню занять, а й створенню емоційно насиченого освітнього середовища, що стимулює інтерес до вивчення мови. Крім того, звернення до культурних продуктів різних країн у процесі вивчення іноземної мови забезпечує умови для формування міжкультурної обізнаності, яка є важливою складовою сучасної іншомовної освіти.

Інтеграція мистецтва в процес навчання англійської мови сприяє розвитку креативного мислення, формуванню особистісного ставлення до матеріалу та покращенню навичок міжособистісної комунікації. Такі художні засоби, як музика, фільми та літературні твори, є потужними інструментами не лише для розвитку лінгвістичних навичок, а й для формування культурної ідентичності та емпатії [12]. Як свідчить практика, застосування інтермедійних матеріалів на уроках іноземної мови дає змогу учням краще

засвоїти лексику та граматику завдяки емоційній залученості та контекстуальному середовищу, у якому подається матеріал [30]. Наприклад, прослуховування англійської пісні із подальшим аналізом тексту, перегляд фрагментів фільму або читання літературного уривку відкривають широкі можливості для розвитку навичок аудіювання, читання, говоріння та письма.

Важливо зазначити також про роль мистецтва як засобу міжкультурної освіти. Завдяки ознайомленню з культурними зразками різних народів учні формують здатність до толерантного сприйняття інших культур, що є основою міжкультурної компетентності [19]. Залучення автентичних джерел, таких як художні фільми або сучасні пісні, сприяє формуванню більш глибокого розуміння не лише мовного матеріалу, а й соціокультурного контексту [23].

Використання мистецтва в процесі навчання англійської мови є не лише засобом урізноманітнення навчального контенту, але й дієвим механізмом для підвищення ефективності мовної освіти, зокрема в аспекті комунікативної активності та міжкультурної обізнаності. Одним із ключових чинників, що визначають успішність процесу вивчення англійської мови в середній школі, є рівень мотивації учнів. Відомо, що високий рівень внутрішньої мотивації сприяє не лише глибокому засвоєнню матеріалу, а й активній участі в навчальному процесі, самостійній роботі та підвищенню комунікативної активності.

Музика, як вид мистецтва, є універсальним засобом емоційного впливу на особистість. Залучення пісенного матеріалу до навчального процесу створює атмосферу емоційної відкритості, знижує рівень тривожності та сприяє ефективнішому сприйняттю іншомовного контенту. Прослуховування сучасних англійських пісень, виконання завдань на основі їхнього тексту, а також створення учнями власних пісенних інтерпретацій стимулюють інтерес до вивчення лексики, фразеологізмів і граматичних структур [30]. Використання музики на уроках англійської мови забезпечує не лише широкий спектр ідей та матеріалів для розробки завдань вчителем, а також

можливість юним здобувачам освіти для самовираження через обговорення музичних творів. Згідно з результатами дослідження Р. Семерік, використання пісень на уроках англійської мови сприяє значному зниженню рівня тривожності серед учнів середньої школи [31]. Авторка підкреслює, що музика створює невимушену та позитивну атмосферу, в якій учні відчувають себе впевненіше та менш схильні до страху помилитися. Такий емоційний комфорт підвищує рівень їхньої активної участі в навчальному процесі та покращує взаємодію з матеріалом. Р. Семерік також зазначає, що використання знайомих або популярних мелодій сприяє формуванню позитивного ставлення до вивчення іноземної мови, а тому уроки є більш емоційно привабливими, що є ключовим чинником у підтримці стабільної внутрішньої мотивації.

Кінематограф забезпечує багатоканальне сприйняття мовного матеріалу – візуальне, слухове й контекстуальне. Перегляд адаптованих чи автентичних фільмів англійською мовою із супровідними завданнями (обговорення сюжету, аналіз героїв, виконання вправ на аудіювання) сприяє розвитку критичного мислення, покращує розуміння мовних структур у реальному вживанні та формує навички міжособистісної комунікації [12]. Також інтеграція кіномистецтва вможливорює розвиток міжкультурної компетентності учнів, оскільки дозволяє не лише засвоювати мовні конструкції, а й знайомитися з культурними особливостями, поведінковими моделями та цінностями носіїв мови. Автентичні відеоматеріали, зокрема художні фільми, є ефективним засобом підвищення зацікавленості учнів у вивченні англійської мови. Систематичне використання таких ресурсів у навчальному середовищі сприяє активному залученню дітей до мовленнєвої діяльності, формуванню практичних комунікативних навичок та впевненості у неформальному спілкуванні англійською поза межами аудиторії. Використання кіно створює мотиваційну основу для подальшого вивчення мови, оскільки для учнів середньої ланки освіти такий формат роботи є емоційно привабливим, наближеним до їхніх повсякденних інтересів і

дозвілля. Такий підхід перетворює урок на інтерактивний та захопливий процес, який поєднує освітню цінність із елементами розважального контенту, що сприяє підвищенню внутрішньої мотивації та формуванню стійкого інтересу до вивчення іноземної мови як до діяльності, що приносить задоволення.

Ще одним важливим компонентом мистецтва в навчанні англійської мови є література. На основі загальних висновків Й. Ферна можна стверджувати, що інтеграція художньої літератури, поряд з іншими мистецькими засобами, зокрема музикою та кіно, у процес навчання англійської мови створює багатовимірне освітнє середовище, яке сприяє не лише розвитку мовних навичок, а й формуванню творчого мислення та здатності до глибшого розуміння культурного контексту спілкування. Такий підхід дозволяє учням взаємодіяти з автентичним мовним матеріалом, розвиваючи здатність інтерпретувати та виражати складні ідеї засобами іноземної мови, стимулює розвиток мовного чуття та активізує мовленнєві процеси [19]. Крім того, літературні тексти, особливо ті, що відповідають віковим інтересам учнів, сприяють емпатії, розвитку естетичного смаку та формуванню ціннісних орієнтирів. Водночас важливо добирати твори відповідно до рівня мовної підготовки, аби уникнути демотивації, пов'язаної зі складністю текстів. Завдяки такому навчальному матеріалу учні мають змогу спостерігати живе функціонування лексики, ідіом, граматичних конструкцій у контексті, що полегшує їх засвоєння. Більше того, літературні твори апелюють до емоційного й естетичного сприйняття, що стимулює внутрішню мотивацію до навчання. Захопливий сюжет, можливість асоціювати себе з персонажами та обговорювати їхні переживання й моральні вибори активізують комунікативну діяльність учнів і формують глибокий інтерес до мови як інструменту самовираження та пізнання світу.

Отже, кожен із зазначених видів мистецтва (музика, кіно та література) виконує не лише роль засобу естетичного впливу, а й ефективно підсилює мотиваційний компонент навчання англійської мови в середній школі. Їх

інтеграція в навчальний процес забезпечує неформальне, емоційно забарвлене засвоєння знань і сприяє стабільному інтересу учнів до іншомовного спілкування. Однак способи використання інтермедійних засобів учнями та методи їх впровадження у викладання мають бути інноваційними та відповідати актуальним потребам школярів відповідного віку.

Сучасна середня ланка освіти представлена здебільшого підлітками покоління Альфа, які з раннього віку звикли до мультимедійного контенту, швидкого доступу до інформації та інтерактивного спілкування. Вони ростуть в умовах цифрової епохи, де візуальні, аудіо- та інтерактивні медіа є невід'ємною частиною повсякденного життя. Їхні навчальні звички формуються під впливом платформ, таких як YouTube, TikTok та інтерактивних ігор, що зумовлює потребу в адаптації освітніх методик до їхніх особливостей. У зв'язку з цим постає актуальне завдання – трансформувати освітній процес згідно з їхніми потребами й когнітивними особливостями. Одним із найперспективніших підходів є саме інтермедіальність як поєднання різних форм мистецтва. Однак ефективне впровадження інтермедіальних засобів потребує глибокого розуміння мотиваційних чинників, що впливають на учнів цього покоління. Для дітей Альфа притаманний високий рівень цифрової грамотності та схильності до самостійного навчання. Вони зростають у середовищі, де інформація доступна миттєво, що формує у них очікування до швидкого та інтерактивного навчального процесу. Як засвідчують результати одного з нещодавно проведених досліджень [14], учні покоління А демонструють схильність до візуального, аудіального та кінестетичного стилів навчання, що зумовлює необхідність застосування мультимедійних засобів в освітньому процесі. Більше того, Н. Бандара, Р. Чатхуріка та К. Катукурунда акцентують увагу на тому, що традиційні педагогічні підходи не відповідають когнітивним потребам цього покоління. Вони підкреслюють важливість впровадження нових форм залучення учнів та необхідності введення

інноваційних педагогічних підходів, які враховують цифрову грамотність, емоційне благополуччя та індивідуальні особливості сучасних учнів [11]. Такі методи можуть бути задіяні через візуальні символи та гейміфіковані стратегії. Отже, інтермедіальний підхід значно посилює мотивацію учнів до вивчення англійської мови в умовах сучасної школи.

Завдяки використанню популярних серед сучасних школярів онлайн-платформ мистецтво може стати цікавим та ефективним засобом навчання. Врахування особливостей сприйняття учнів покоління Альфа дає змогу успішно інтегрувати елементи кіно, музики та літератури в освітній процес. За умови грамотного впровадження інтермедіальність сприяє активізації школярів в навчанні та підвищенню ефективності вивчення англійської мови.

1.3. Освітній потенціал інтермедіальних засобів у викладанні англійської мови

Численні дослідження засвідчують, що мистецтво відіграє важливу роль у формуванні мотивації до вивчення англійської мови, сприяючи залученню учнів до навчального процесу через емоційне залучення, естетичне сприйняття та особистісно значущу взаємодію з навчальним матеріалом. Зважаючи на цей факт, вважаємо за доцільне зосередитися на інтермедіальності як на практичному інструменті реалізації мистецького потенціалу в мовній освіті. Інтермедіальні засоби – це методи та технології, об'єднані в цілісну педагогічну стратегію, які поєднують різні види медіа, щоб створити багатоканальне навчальне середовище. На відміну від традиційних підходів, які спираються переважно на друковані тексти та лінгвістичну складову, вони можуть базуватися на будь-яких комбінаціях тексту, звуку, відео, зображень, анімації та навіть інтерактивних елементів, які сприяють залученню учнів до навчального процесу через різні канали

сприйняття. У контексті викладання англійської мови ці засоби набувають особливої цінності та виконують кілька важливих функцій, зокрема активізують пізнавальну діяльність учнів, сприяють розвитку мовних навичок та емоційного сприйняття, а також дозволяють занурюватися у багатогранний світ англійської культури, що є значним вкладом в процес формування підлітка як особистості та робить процес адаптації до умов фізіологічних та ментальних змін більш комфортним.

Відео є одним із найбільш ефективних інтермедіальних інструментів, оскільки поєднує візуальну та аудіальну складові, що дозволяє створити реалістичний контекст для вивчення мови. Завдяки використанню автентичних відеоматеріалів (фільмів, телевізійних програм, інтерв'ю, документальних фільмів тощо) учні можуть зануритися в природне мовне середовище, де вони не тільки слухають англійську, а й спостерігають за її вживанням у реальних життєвих ситуаціях. Це допомагає учням покращити навички аудіювання, зокрема розпізнавання різних акцентів, інтонацій, темпів мовлення, що є важливим аспектом у вивченні іноземної мови. Інтеграція кіномистецтва в процес викладання також має значний розвивальний потенціал, оскільки фільми здатні не тільки покращити навички володіння іноземною мовою, але й сприяти глибшому емоційному та моральному розвитку учнів. Використання кіно в навчанні мови відкриває здобувачам освіти доступ до багатого культурного контексту, допомагаючи їм не лише вивчати нові слова і вирази, а й занурюватися у складні життєві ситуації, моральні дилеми та міжособистісні конфлікти, що можуть значно вплинути на їхні уявлення та переконання. Під час перегляду фільмів учні мають можливість спостерігати за персонажами, їхніми вчинками, рішеннями та реакціями в різних ситуаціях. Цей досвід допомагає їм розвивати не лише мовні навички, а й емоційний інтелект, оскільки сюжет потребує аналізу і співпереживання. Такий підхід стимулює формування уявлень про правильне і неправильне, справедливість та чесність, а також сприяє розвитку критичного мислення.

Музичне мистецтво є потужним інструментом у навчанні іноземних мов завдяки своїй здатності емоційно залучати учнів, знижувати рівень тривожності та сприяти розвитку соціально-емоційних навичок. Дослідження підтверджують, що прослуховування музики під час вивчення іноземної мови може мати значний позитивний вплив на емоційний стан учнів, зокрема для зниження рівня стресу. Одне з таких досліджень, проведене серед учнів, показало, що використання цього інтермедіального засобу в навчанні створює більш сприятливу атмосферу для засвоєння матеріалу. Більшість учасників відзначили зменшення нервозності та страху перед помилками під час виконання мовних завдань [22]. Це свідчить про те, що музика може виконувати роль емоційного буфера, допомагаючи створити безпечне середовище, в якому учні відчують себе комфортно, відкриваються до експериментів з мовою та розвиваються без зайвих побоювань. У такий спосіб музика не лише підвищує мотивацію, але й сприяє формуванню більш впевненого підходу до навчання.

Інтеграція музичних творів в урок також відіграє важливу роль як у розвитку соціально-емоційних, так й академічних навичок школярів. У процесі навчання іноземним мовам за допомогою музики учні відзначають покращення своїх міжособистісних компетенцій, зокрема здатності до співпраці та розвитку емпатії. Такий підхід демонструє, що цей інтермедіальний засіб може бути важливим та дієвим інструментом для вдосконалення соціальних навичок, що є критично важливими для ефективного міжкультурного спілкування та засвоєння іноземної мови. Завдяки музичним завданням учні стають більш відкритими до взаємодії з іншими, вчаться розуміти емоції людей і налаштовуються на позитивний соціальний взаємозв'язок, що покращує їхнє спілкування іноземною мовою [15].

Інтеграція музики в навчальний процес має значний вплив на розвиток творчих здібностей учнів, що є важливим аспектом у сучасному підході до викладання і забезпечує концепцію фасилітації на практиці. Дослідження

показують, що використання музичних елементів на уроках здатне стимулювати креативне мислення учнів, спонукаючи їх до нових способів самовираження та комунікації [21]. Музика, завдяки своїй універсальності та емоційній складовій, створює середовище, яке сприяє розвитку гнучкості мислення та розширенню меж уяви. Завдяки використанню музичних ресурсів учні не тільки вдосконалюють свої мовні навички, а й розвивають здатність до самовираження та творчої інтерпретації матеріалу. Тому музика на уроках іноземних мов є не тільки інструментом для покращення комунікативних навичок, але й ефективним засобом для розвитку творчого потенціалу учнів, що сьогодні є важливою складовою викладання. Отже, інтеграція музичних елементів в навчальний процес з вивчення англійської мови має значний освітній потенціал.

Літературні твори як інтермедіальний засіб також відіграють важливу роль у викладанні іноземної мови, оскільки поєднують у собі мовний, культурний та емоційний компоненти навчання. Використання літератури сприяє розвитку ключових мовленнєвих навичок, формуванню критичного мислення, уяви, а також емоційному переживанню змісту твору, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Занурення у світ художньої літератури англomовних країн відкриває можливості для міжкультурної комунікації та формування толерантності до інших культур, народів та ментальностей. На переконання І. Змійової, Я. Літовченко та І. Гусленко літературний текст слугує не лише мовним зразком, але й соціокультурним кодом, у межах якого відбувається знайомство з цінностями, традиціями та історією іншого народу [3].

Використання літератури в освітньому процесі сприяє розвитку усіх чотирьох основних мовленнєвих компетентностей. По-перше, читання англomовних художніх текстів тренує навички смислового сприйняття, прогнозування змісту, аналізу стилістичних прийомів, що є необхідним етапом в опануванні складних текстових структур. По-друге, письмова діяльність у формі есе, рефлексій, альтернативних фіналів чи рецензій

дозволяє поглибити розуміння тексту та реалізувати власну мовну продукцію, одночасно формуючи аргументованість та логічність викладу думок.

Говоріння можна розвивати через інтерактивні форми роботи з літературними джерелами, як-от театралізовані читання, інтерпретаційні презентації, дискусії та дебати. У таких видах діяльності учні опановують активну лексику, інтонаційні структури, навчаються висловлювати оцінні судження. Аудіювання активізується через прослуховування адаптованих або оригінальних аудіоверсій творів, аудіокниг, а також перегляд екранізацій.

Важливим є також потенціал літератури як засобу формування критичного мислення та рефлексивної компетентності. За спостереженнями І. Ігнатенко, А. Давидюк та І. Трубенко, літературні твори, особливо ті, що містять етичні дилеми чи психологічну глибину, спонукають учнів до рефлексії над власними переконаннями, формування моральних суджень і відкритості до альтернативних точок зору [4]. Це є передумовою для більш глибокого опанування мовою як інструментом вираження власної позиції.

Літературні твори ефективно інтегруються в міждисциплінарні та проєктно-орієнтовані підходи, зокрема в рамках концепції CLIL. Робота з творчими проєктами на основі літературного матеріалу (створення електронних книг, буктрейлерів, театралізованих вистав) активізує різні типи інтелекту учнів, сприяє інтенсифікації мовленнєвої практики та стимулює креативне мислення. Залучення літератури до навчання мови в межах інтегрованих навчальних курсів не лише поглиблює знання учнів, а й сприяє формуванню їхньої мовно-культурної ідентичності [25].

Метод CLIL спрямований на інтеграцію чотирьох основних компонентів: змісту (content), мовної компетенції (communication), мислення (cognition) та міжкультурного розуміння (culture). Ці складові дозволяють розглядати навчання як цілісний процес, що одночасно формує когнітивні, лінгвістичні та соціальні навички учнів. Як зазначають сучасні дослідники, ефективне застосування CLIL сприяє підвищенню мотивації, розвитку критичного мислення, поліпшенню академічної успішності та формуванню

міждисциплінарного зв'язку між навчальними предметами. У контексті викладання англійської мови у школі методика CLIL особливо актуальна, оскільки дозволяє інтегрувати мистецькі дисципліни (наприклад, аналіз картин, вивчення музичних стилів чи літературних творів) у мовний курс, тим самим поглиблюючи не лише знання з іноземної мови, але й розвиваючи естетичне, емоційне та культурне сприйняття учнів. Крім того, за умови правильно підбраного дидактичного матеріалу та методів, такий підхід сприяє формуванню стійкої мотивації до вивчення мови як засобу пізнання світу.

Створення учнями власних мультимедійних проєктів, таких як відеоблоги, слайд-презентації та інші цифрові продукти, є потужним інструментом у вивченні англійської мови. Цей підхід сприяє розвитку мовних, когнітивних та соціальних навичок школярів, а також стимулює їхню мотивацію до навчання. Як зазначають українські науковці В. Дроздова, К. Рудніцька та І. Росквас, метод проєктів, що є однією з інноваційних технологій викладання іноземних мов, підтверджує свою ефективність у навчальному процесі. Дослідження доводять, що створення учнями власних мультимедійних проєктів дозволяє їм активно застосовувати знання англійської мови в реальних комунікативних ситуаціях. Цей процес сприяє розвитку критичного мислення, креативності та вміння працювати в команді. Використання мультимедійних засобів у навчанні сприяє інтеграції різних видів діяльності, таких як читання, письмо, аудіювання та говоріння, що забезпечує комплексний підхід до вивчення мови [2].

У контексті сучасної мовної освіти важливу роль відіграє використання мультимедійних технологій як засобу залучення учнів до активного мовного середовища. Створення учнями цифрових продуктів англійською мовою (презентації, відеозаписи, інтерактивні проєкти) сприяє не лише вдосконаленню мовної компетентності, а й формуванню цифрової грамотності. Така діяльність дає змогу школярам опановувати нові технологічні інструменти, розвивати навички самостійного пошуку

інформації, критичного аналізу та креативного мислення. Окрему увагу варто приділяти участі здобувачів освіти у мультимедійних проєктах, що створює умови для ефективної колаборації та ініціює розвиток комунікативної взаємодії в англомовному середовищі та позитивно впливає на рівень володіння іноземною мовою [1].

Інтеграція мистецьких компонентів, таких як кіно, музика та література, у проєктну діяльність учнів створює широкі можливості для розвитку мовленнєвих навичок у комплексі. У межах мультимедійного підходу учні можуть реалізовувати різні види проєктів, зокрема: відеоблоги або короткометражні фільми, зняті англійською мовою за мотивами художніх творів або на основі актуальних соціокультурних тем; літературно-музичні перформанси або подкасти, у яких поєднується читання англомовної поезії з музичним супроводом; інтерпретаційні презентації, присвячені аналізу пісень, фільмів чи новел, з наступним обговоренням їхніх культурних кодів; драматичні мініпостановки, базовані на фрагментах англомовної літератури або кіносценаріїв; інтерактивні буклети або електронні книжки, створені на основі прочитаного або переглянутого матеріалу.

Під час реалізації подібних проєктів здобувачі освіти залучені до всіх видів мовленнєвої діяльності. Зокрема, навички аудіювання розвиваються через перегляд фільмів, прослуховування пісень і подкастів, де учні навчаються розуміти автентичне мовлення з його інтонаційними, ритмічними та стилістичними особливостями. Читання можна вдосконалювати під час аналізу літературних джерел та ліричних текстів, що збагачує словниковий запас і розширює граматичний діапазон. Говоріння активно формується через обговорення культурних елементів мистецьких творів, участь у презентаціях, дебатах та акторській грі, які вимагають від учнів вільного використання лексичних і синтаксичних структур. Письмо варто вдосконалювати в процесі підготовки сценаріїв, письмового аналізу мистецьких продуктів, створення дописів до влогів та текстового супроводу до візуальних матеріалів. Отже, мистецтво у поєднанні з цифровими технологіями є не лише джерелом

автентичного мовного матеріалу, але й засобом активного мовного розвитку, що підсилює навчальний ефект завдяки емоційній залученості та культурній глибині опрацьованих матеріалів. Такі види діяльності є цікавими та зрозумілими новому поколінню, що створює позитивну обстановку в класі та мотивує учнів до навчання.

У контексті сучасного викладання, а особливо іноземних мов, важливо враховувати інтереси та медіаспоживання підлітків, які складають основну частину учнів середньої ланки освіти. Серед таких інтересів – активне користування платформами YouTube і TikTok, які можуть бути не лише засобами розваги, а й дієвим інструментом навчання. Залучення цих платформ у процес викладання англійської мови має величезний освітній потенціал, що полягає у здатності ефективно інтегрувати аудіо, візуальні образи та мовлення для комплексного формування мовних навичок. Ці ресурси є звичними каналами отримання інформації для учнів середньої ланки освіти, тож їхнє використання в навчанні стане не лише мотивацією, а також комфортним і зрозумілим способом опрацювання навчального матеріалу.

YouTube як освітній інструмент забезпечує доступ до великої кількості автентичних матеріалів, що можуть бути адаптовані до потреб різного рівня підготовки учнів. Зокрема, відео з субтитрами, уривки фільмів, музичні кліпи, інтерв'ю та навчальні програми дозволяють інтегрувати різні типи мовної активності – аудіювання, читання, письмо та говоріння.

TikTok, зі своєю короткоформатною природою, надає нові можливості для учнів у створенні контенту англійською мовою, зокрема у форматі відеоблогів, сценок або інших популярних відеороликів, а також сприяє розвитку продуктивних мовленнєвих навичок. Крім того, ця платформа дозволяє учням експериментувати з мовою в неформальному середовищі, що позитивно впливає на зниження рівня тривожності та формує внутрішню мотивацію до вивчення мови. Використання TikTok в процесі викладання та вивчення англійської мови відкриває багато цінних можливостей, наприклад,

використання живої письмової та усної мови; слухання чи спілкування з носіями мови за допомогою прямих ефірів чи відеороликів. Згідно з дослідженнями, проведеними науковцями на основі інтерв'ю з підлітками у Швейцарії, використання знайомих цифрових платформ у навчальному процесі розвиває не лише мовні, а й медіакомунікативні компетентності, зокрема уміння працювати з інформацією, створювати змістовні повідомлення та критично оцінювати контент [17].

Використання YouTube та TikTok як інтермедіальних платформ дозволяє поєднати в одному середовищі елементи різних видів мистецтва – кіно, музики, літератури – з метою глибшого занурення в мовне середовище. Такий підхід стимулює когнітивну активність учнів, розвиває їхню творчу уяву, підвищує рівень емоційного залучення до навчального матеріалу. Нещодавні дослідження, здійснені науковими працівниками Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана, пояснюють, що короткоформатні відео, хоча й знижують здатність до довготривалого зосередження, можуть бути ефективно використані у навчанні, якщо застосовуються з метою формування конкретних мовних навичок у межах чітко визначених завдань [13].

Отже, залучення знайомих учням форматів, таких як YouTube та TikTok, у процес вивчення англійської мови демонструє високий освітній потенціал. Такі інтермедіальні засоби дозволяють створювати інтерактивне та емоційно значуще навчальне середовище, у якому підлітки мають змогу не лише вдосконалювати мовні компетентності, а й реалізовувати себе як автори й критики цифрового контенту, що розвиває їхні таланти та потенціали. Такий підхід відповідає вимогам сучасної освіти, яка орієнтується на особистісний розвиток, розвиток критичного мислення, комунікаційних навичок та креативності учнів.

Висновки до розділу 1

Обґрунтовано доцільність використання інтермедіального підходу з елементами фасилітації у викладанні англійської мови як ефективного засобу впливу на пізнавальну, емоційну та мотиваційну сфери учнів середньої ланки освіти. Встановлено, що для підлітків віком 10–15 років, які належать до покоління Альфа, притаманні візуальне мислення, високий рівень цифрової обізнаності, фрагментарне сприйняття інформації та потреба в емоційно насиченому, інтерактивному навчальному середовищі. Такі особливості зумовлюють необхідність упровадження сучасних цифрових платформ та інструментів для ефективної репрезентації інтермедіального контенту.

Здійснено аналіз поняття інтермедіальності в міждисциплінарному та педагогічному вимірах як інтеграції літератури, музики й кіно для створення нового культурного змісту, залучення естетичних практик у навчання та формування особистісного потенціалу учня. Висвітлено дидактичні функції мистецьких засобів: музика сприяє розвитку фонетичних навичок і зниженню тривожності; кіноматеріали – активізації аудіювання та міжкультурного сприйняття; літературні тексти – формуванню мовної продуктивності, аналітичного мислення та ціннісної рефлексії.

Інтермедіальність потрактовано як методичну стратегію, що забезпечує цілісність навчального впливу через об'єднання когнітивного змісту з емоційно-естетичними компонентами, актуалізуючи внутрішню мотивацію до вивчення англійської мови в умовах сучасної школи.

РОЗДІЛ 2

ВИКОРИСТАННЯ МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ

2.1. Англомовні пісні як засіб вдосконалення аудіювання

Одним із найбільш ефективних та емоційно запроєктованих способів удосконалення навичок аудіювання для учнів середньої ланки освіти є використання англомовних пісень у процесі навчання. Покоління Альфа (сучасні школярі, що зростають в умовах цифрового середовища) потребує нових підходів до подачі інформації, що поєднують технології, естетику й інтерактивність. Завдяки своїй емоційній насиченості, мелодійності та актуальності пісні забезпечують не лише зацікавлення, а й створюють сприятливе середовище для формування слухових і мовленнєвих навичок.

У фокусі дослідження – учні 6 класу, які упродовж навчального року мають досягти й закріпити рівень А2 володіння англійською мовою. На цьому етапі мовного розвитку школярі потребують наочного, контекстуального та емоційно значущого навчального матеріалу, що сприяє кращому засвоєнню мовних одиниць. Зважаючи на музичні вподобання учнів цього віку, доцільно використовувати автентичні пісні як засіб формування мовленнєвих навичок. У контексті вивчення лексичної теми «Friendship» у 6 класі, наприклад, доречним буде вибір композиції «*Count on Me*» у виконанні Б. Марса, яка вирізняється чіткою вимовою, зрозумілою лексикою (зміст відображає ключові поняття дружби, підтримки та взаємодовіри) та позитивним емоційним забарвленням – характеристиками, що є особливо важливими у роботі з підлітками. Для організації такої діяльності варто заздалегідь підготувати аудіофайл пісні та друкований текст із навмисно пропущеними ключовими словами (переважно дієсловами в простих часових формах, іменниками змістового навантаження або прикметниками, що передають настрій пісні). У разі дистанційного навчання чи наявності технологічних девайсів (інтерактивна дошка, планшети) вчитель робить це

завдання у вигляді презентації чи відеоролика за допомогою будь-яких зручних застосунків, наприклад: TikTok, Canva, Mirro. На першому етапі (pre-listening) доцільно почати діалог англійською мовою питанням *Have you ever heard the song «Count on Me» by Bruno Mars?*, знімаючи мовний і психологічний бар'єр. Після цього необхідно роздати надрукований текст з пропущеними словами для того, щоб учні ознайомилися з текстом. Наступне завдання (while-listening activity) – під час прослуховування пісні ідентифікувати та вписати відсутні слова у відповідні пропуски. Перше прослуховування має за мету ознайомити учнів із загальним змістом композиції, її інтонацією, емоційним забарвленням та структурою. Це дозволяє налаштувати слух і пам'ять на сприйняття англійської мови в природному контексті. Друге прослуховування передбачає більш цілеспрямовану роботу: учні фокусуються на конкретних словах, намагаючись «вловити» їхнє звучання та правильно вписати у текст. Це стимулює уважне слухання, вчить аналізувати контекст і зв'язки між словами. Наступним етапом є колективне обговорення змісту пісні – це post-listening activity (третьій і заключний етап аудіювання). Учитель пояснює учням значення нових слів, звертає увагу на граматичні конструкції, що були використані у тексті, та просить навести приклади схожих виразів або ситуацій з життя, де доречно вживати ці слова. Така діяльність розвиває мовленнєве мислення, допомагає учням оволодіти мовою як засобом комунікації, а не лише як предметом для вивчення. Важливою частиною цього обговорення є створення безпечного емоційного простору, де кожна дитина може висловити думку, поставити запитання та отримати підтримку. Повторне прослуховування пісні наприкінці заняття виконує функцію самоперевірки та закріплення вивченого. Учні аналізують свої відповіді, а в разі помилок – мають змогу їх усвідомити, спираючись на звучання та контекст. Це формує навички критичного мислення, уважного аналізу й саморефлексії. Повторення також слугує своєрідною формою повторного

запам'ятовування (rehearsal), що сприяє перенесенню лексики й структур до довготривалої пам'яті.

З точки зору розвитку мовленнєвих і слухових компетентностей, завдання Fill in the Gaps діє у кількох напрямках одночасно:

- слухове сприйняття (тренування здатності розпізнавати знайомі й незнайомі слова на слух, навіть у швидкому мовленні);
- фонетична компетенція (навчання сприймання звукову оболонку слів у реальному мовному потоці);
- лексична компетенція (розширення словникового запасу за допомогою автентичного контексту);
- граматична компетенція (засвоєння моделей вживання дієслів, узгодження частин мови, часових форм);
- когнітивна активність (формування вміння співставляти почуте з уже наявними знаннями, робити припущення, прогнозувати зміст).

Крім того, саме формат взаємодії – динамічний, креативний, орієнтований на особистість – відповідає когнітивним і емоційним особливостям учнів покоління Альфа. Ці діти звикли до інтерактивного контенту, коротких форматів подачі інформації, візуального й аудіального супроводу. Пісня, яка «оживає» в класі через слухання, обговорення і повторення, перетворюється для них на подію, а не «сухий» навчальний матеріал. Вони сприймають це як гру, але така гра має глибоку дидактичну основу й довготривалий ефект. Ще одним мотиваційним фактором є можливість вибору: учні самі можуть пропонувати й обирати пісні, які будуть опрацьовувати на уроках. А. Абу Алі висновкує на основі власних досліджень, що учні, які навчалися з використанням пісень, продемонстрували значне покращення навичок аудіювання порівняно з тими, хто навчався за традиційною методикою. Крім того, здобувачі освіти висловлювали позитивне ставлення до такого методу навчання, відзначаючи його цікавість та ефективність [10].

У контексті сучасної методики викладання іноземних мов більше уваги варто приділяти використанню співу англомовних пісень, як інструменту розвитку фонологічної компетенції учнів. Такий підхід ґрунтується на міждисциплінарному поєднанні лінгводидактики та когнітивної нейропсихології, яке передбачає активізацію слухових, моторних і мовленнєвих центрів мозку під час вокального виконання. Особливо актуальним це є для сучасних учнів середньої ланки освіти (представників нового покоління А), які за своєю природою більш чутливі до аудіовізуального контенту й легше засвоюють інформацію через мультисенсорне залучення. Результати експериментального дослідження Ю. Чжан, Ф. Байлліс та П. Прієто підтверджують ефективність співу пісень у процесі вивчення англійської мови як іноземної. Учасниками експерименту стали підлітки, для яких англійська мова не є рідною. Виявлено, що група учнів, яка брала участь у навчанні через спів, продемонструвала значно кращі результати у сфері правильної вимови та засвоєння лексики порівняно з тією, що виконувала завдання лише з читанням текстів пісень. Автори дослідження роблять висновок про позитивний вплив вокальної активності на розвиток навичок вимови й глибшого осмислення значень слів у пісенному контексті [34]. Цей експеримент особливо цінний для освітніх практик, оскільки дозволяє обґрунтувати застосування автентичного музичного матеріалу в роботі з підлітками як дієвий засіб покращення не лише слухового сприймання, а й активного говоріння. Пісня, яка є своєрідною формою повторюваного, емоційно забарвленого тексту, підвищує рівень мотивації, знижує мовленнєву тривожність та сприяє автоматизації вимовних моделей. Крім того, спів, як форма фонологічної практики, стимулює пам'ять і ритмічне мовлення, що позитивно впливає на інтонаційні та артикуляційні навички.

Зважаючи на результати численних наукових досліджень, вважаємо, що одним із найбільш емоційно впливових та корисних підходів до роботи з піснями є методика *Sing and translate*, яка поєднує прослуховування, усне

мовлення, перекладацькі навички та розвиток інтонації й вимови. Цей вид діяльності особливо ефективний для сучасних учнів середньої школи, бо є тісно пов'язаним з цифровими платформами. У цьому контексті ідеальним навчальним ресурсом є YouTube, адже саме тут учні та вчитель можуть знайти безліч відео у форматі караоке, які дозволяють одночасно бачити текст і співати, орієнтуючись на ритм, мелодію й вимову виконавця.

Прикладом інтеграції співу в процес викладання англійської мови може слугувати урок з використанням пісні «*Riptide*» у виконанні В. Джоя, який методично доцільно почати з короткого знайомства з виконавцем, загального обговорення жанру інді-фолк, а також тем, порушених у цій музичній композиції (наприклад, страхи, закоханість, внутрішній конфлікт). Це збагатить емоційний світ учнів, надасть психологічну підтримку та розширить межі обізнаності в музичній сфері. Далі учні мають отримати завдання заспівати пісню під відео-караоке, яке доступне на YouTube. Важливо, щоб ця вправа виконувалася не просто як музична пауза, а як мовна активність із чітко визначеними цілями (мовленнєві, лексичні, комунікативні, соціокультурні). Під час співу учні активно тренують свою вимову, інтонацію, ритміку мови. Наспівування англійського тексту дозволяє учням практикувати зв'язне мовлення, навіть якщо вони ще не володіють високим рівнем граматичних знань. Ритм і рима сприяють автоматизації мовних конструкцій, а повторення слів у пісні – підсвідомому запам'ятовуванню лексики. Після виконання композиції учням слід запропонувати здійснити переклад тексту (спочатку в парах або малих групах), а потім – обговорити особливо складні фрази або ідіоми разом із учителем. У цьому процесі розвиваються навички розуміння контексту, аналітичне мислення та вміння інтерпретувати культурно марковані фрази. Такі тексти містять нестандартні, а образні, креативні вислови, які не можна однозначно перекласти чи зрозуміти буквально, як це часто буває з типовими шкільними діалогами чи вправами. Наприклад, рядок *I was scared of dentists and the dark* – це не просто факт, а емоційно забарвлений вислів, що створює атмосферу

вразливості, страху, інтимності. Такий текст має художнє забарвлення, а не лише комунікативну функцію.

Наступним етапом уроку має бути активізація навчальної діяльності. Discussion after the song є чудовим способом перейти від рецептивних навичок (аудіювання та читання) до продуктивних (говоріння). Учні можуть обговорювати питання на зразок: *What do you think this song is really about? Have you ever had a similar feeling? Why do you think the singer uses strange or unexpected images?* Цей етап стимулює школярів висловлювати власні думки англійською, залучаючи лексику, яку вони щойно опрацювали. Обговорення може проводитися у парах, малих групах або у форматі загальної дискусії в класі. Важливо створити безпечну атмосферу, де підлітки не боятимуться помилятися, адже головною метою цього виду діяльності є розвиток усного мовлення, емоційного інтелекту та навичок аргументації.

Поєднання таких завдань, як Sing and Translate та Discussion after the song, дає змогу не лише урізноманітнити уроки англійської мови, але й забезпечити учнів справжнім досвідом мовної взаємодії. Пісні у такий спосіб можуть бути трансформовані з пасивного фону на активний інструмент формування ключових компетентностей: від фонетичної точності до вміння висловлювати власну позицію іноземною мовою. Такий підхід є особливо цінним у роботі з сучасними підлітками, для яких музика – це не лише розвага, а й частина особистої ідентичності та засіб самовираження.

Отже, завдання на основі англійської пісні, є не лише інструментом розвитку аудіювання, а й потужним методом інтеграції мистецтва, мови та індивідуального досвіду учня в єдиний навчальний простір. Його систематичне використання здатне суттєво вплинути на успішність мовного розвитку школярів, сприяти формуванню позитивного ставлення до вивчення англійської мови та розвивати комунікативну компетентність дітей.

Ще одним прикладом ефективного використання інтермедіальних ресурсів у процесі викладання англійської мови для учнів 6 класів може бути розробка уроку, присвяченого темі «Music genres», під час якого доцільно

залучити пісню «*All Star*» у виконанні американського гурту «Smash Mouth». З метою розвитку навичок аудіювання, збагачення словникового запасу та стимулювання мовленнєвої активності учнів доцільно впроваджувати автентичний музичний матеріал у навчальний процес. Зокрема, використання англійської пісні (інтермедіального ресурсу) є дієвим засобом для формування вмінь сприймати іноземне мовлення на слух, активізації лексичних одиниць у контексті, підвищення навчальної мотивації, створення позитивної емоційної атмосфери під час заняття, а також для розвитку комунікативної взаємодії підлітків.

Для ефективного розвитку компетенції аудіювання в учнів середньої ланки освіти доцільно застосовувати комплексний підхід, заснований на методі інтегрованого аудіювання. Така стратегія передбачає поєднання слухового сприйняття мовлення з міждисциплінарною та інтермедійною взаємодією. Доречно реалізовувати метод через послідовність етапів, кожен з яких має чітко визначену дидактичну мету відповідно до цілей уроку:

- сприймання тексту на слух (listening for gist and for details) – учні слухають музичний твір англійською мовою з метою загального розуміння змісту (перше прослуховування) та шукають конкретні лексичні одиниці або факти (друге прослуховування). Така диференціація слухового навантаження дозволяє тренувати як глобальне, так і селективне аудіювання;

- емоційно-комунікативні вправи – після аудіювання доречно запропонувати серію завдань, зокрема переклад фрагментів пісні, обговорення класом, а також колективне наспівування композиції під караоке-відео. Такі види діяльності сприяють не лише розвитку мовленнєвих навичок, а й створенню позитивного емоційного фону, що важливо для підтримки мотивації учнів;

- лексичне моделювання – під час виконання вправ учням варто виокремлювати незнайомі лексичні одиниці, записувати їх у словники, а також спільно з учителем формулювати визначення та переклад (у такий спосіб відбувається активне збагачення словникового запасу);

- жанрова інтерпретація – наприкінці заняття учні мають визначити музичний жанр композиції, описати її настрій і тематику (це завдання розвиває не лише мовленнєві компетенції, але й аналітичне мислення, дає змогу учням усвідомлювати культурні й естетичні особливості медіатексту).

Такі особливості роботи із інтермедіальними засобами відповідають потребам розглядової категорії учнів, серед яких переважає рівень A2, який відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR), мають досягти учні 6 класу. Цей рівень передбачає базову здатність сприймати на слух зрозумілі висловлювання на знайомі теми, розпізнавати основну думку простих текстів та брати участь у коротких діалогах. У зв'язку з цим вибір пісні «*All Star*» є педагогічно вмотивованим: композиція має чітку дикцію, позитивну енергетику, помірний темп, а також лексичний матеріал, доступний для учнів цього віку. Крім того, її популярність зумовлена асоціаціями з мультфільмом «*Shrek*», що посилює інтерес учнів до завдання через знайомий культурний контекст.

Робота із піснею доречно побудувати на основі декількох етапів:

1) підготовка до сприйняття (коротке ознайомлення учнів з темою уроку – Music genres, активізація лексики, а також постановка мотиваційного запитання: *What songs do you listen to and why?*);

2) аудіювання пісні (учні вперше слухають композицію з відео, не маючи тексту перед очима, після чого визначають загальний настрій пісні та її жанр; друге прослуховування варто реалізувати з роздатковими листками, які містять текст пісні з виділеними новими словами та фразами);

3) робота з текстом (після прослуховування учні разом з учителем перекладають незнайомі фрази, пояснюють значення нової лексики та співають пісню; діти самостійно виписують нові слова у словники, окрему увагу слід приділити розмовним виразам, фразовим дієсловам та метафоричним структурам (наприклад, *the years start coming and they don't stop coming*, що означає «час минає швидко й невпинно»);

4) інтерактивне обговорення (доцільно організувати роботу в парах, де учні мали б обговорити, про що, на їхню думку, йдеться в пісні, та висловити власне ставлення до неї; після обговорення – коротка дискусія про жанрові ознаки композиції);

5) завершальний етап (діти повторно виконують пісню, акцентуючи увагу на правильній вимові та інтонації).

Ми переконані, що використання автентичного музичного матеріалу в межах інтермедіального підходу викладання англійської мови є доцільним і педагогічно виправданим. Це сприяє зростанню емоційної залученості учнів, активізації їх комунікативної ініціативи та формуванню позитивного ставлення до навчання. Особливу цінність має здатність музичного контенту об'єднувати учасників освітнього процесу, у тому числі тих, хто зазвичай не виявляє високої активності. Спостереження свідчать про підвищення мотивації, розвиток навичок слухового сприймання без опори на переклад (саме музичний формат може зробити складні слова більш доступними й зрозумілими), зростання самооцінки та бажання повторювати подібний досвід у майбутньому.

Отже, використання англомовної пісні на уроці англійської мови у 6 класі може мати високу ефективність у розвитку навичок аудіювання, збагаченні лексики, стимулюванні мовленнєвої активності та формуванні позитивного емоційного клімату в класі. Інтеграція музичного матеріалу в навчальний процес є перспективною формою інтермедіального підходу, яка дозволяє не лише реалізувати дидактичні цілі, а й сприяє особистісному розвитку школярів. Результати низки опрацьованих досліджень свідчать про доцільність подальшого впровадження пісенного матеріалу у практику викладання англійської мови в середній школі як інструменту формування ключових компетентностей та позитивного ставлення до предмета.

2.2. Фільми як джерело навчальних матеріалів

У сучасній методиці викладання англійської мови як іноземної особливу роль відіграють художні й документальні фільми. Такий підхід є частиною ширшого педагогічного концепту інтермедіальності, що передбачає взаємодію вербальних та невербальних кодів у навчальному процесі. Фільми, як жанр аудіовізуального мистецтва, надають можливість учням не лише сприймати живу англійську мову в природному контексті, а й розвивати навички критичного мислення, інтерпретації, міжкультурного діалогу та емоційного реагування. У межах освітнього процесу середньої ланки школи відеоконтент особливо актуальний з огляду на особливості сприйняття учнів покоління Альфа. Ці діти зростають у цифровому середовищі та демонструють високий рівень візуальної чутливості, тож фільми, що мають цікаву сюжетну лінію, яскраві візуальні образи, емоційне забарвлення й автентичну мову, сприяють глибшому залученню учнів до мовного середовища.

Дослідження турецької науковиці О. Перван демонструє значне покращення мовленнєвих навичок учнів, які систематично працювали з фільмами під час занять з англійської мови як іноземної. Зокрема, авторка підкреслює ефективність використання автентичних діалогів, які містять природну інтонацію, розмовні конструкції, скорочення та фразові дієслова, тобто ті мовні явища, які рідко репрезентовано в традиційних підручниках. Участь учнів у перегляді фрагментів фільмів із субтитрами активізує одразу кілька каналів сприйняття: слуховий, зоровий та семантичний, що суттєво посилює процес засвоєння нової лексики, граматичних структур і вимови. Крім того, як вказує О. Перван, використання фільмів у навчанні сприяє зниженню рівня тривожності в процесі говоріння, адже знайомий формат кіно створює відчуття комфорту й розслаблення, особливо серед підлітків. У поєднанні з післяпереглядними завданнями (post-watching activities) такий вид діяльності стимулює учнів до активної мовної взаємодії в класі. Це не

лише розвиває навички говоріння, а й сприяє формуванню соціокультурної компетентності, що є однією з цілей вивчення іноземної мови згідно з рекомендаціями CEFR [27].

Проведений наліз вище згаданих наукових досліджень переконує у ефективності використання відеоматеріалів для покращення засвоєння граматичних структур, зокрема таких як *Past Simple Tense*, учнями середньої школи. Інтеграція фрагментів художніх фільмів, наприклад, «*Гаррі Поттер і філософський камінь*», сприяє не лише кращому розумінню граматичних концепцій, а й підвищує рівень зацікавленості учнів та їхню активну участь у мовленнєвій діяльності. Застосування відео в навчальному процесі також позитивно впливає на формування навичок аудіювання та загальне сприйняття іноземної мови. Це особливо актуально для учнів віком 11–12 років (6 клас закладів загальної середньої освіти), які краще сприймають інформацію через візуальні та інтерактивні канали. Тобто, відеоматеріали – це потужний інструмент для створення динамічного та ефективного навчального середовища.

Заняття із використанням згаданого фільму доцільно вибудовувати із залученням таких видів діяльності, як: аудіювання з опорою на візуальний контекст, інтерактивна робота з пропущеними граматичними формами, переклад речень, лексична робота з новими словами та коротке обговорення змісту переглянутої сцени. Тривалість уроку варто встановлювати в межах 45 хвилин, дотримуючись чіткої структури відповідно до традиційних етапів уроку англійської мови з включенням інтермедіальних елементів.

На початку заняття доцільно провести коротку мотиваційну бесіду про фільми, які учні переглядали у вільний час. Після цього варто запропонувати школярам пригадати, чи знайомі вони з персонажем Гаррі Поттера та чи бачили однойменний фільм мовою оригіналу (англійською). Цей етап відповідає передпереглядівій фазі (*pre-watching activity*) та спрямований на активізацію фонового знання та створення контексту для подальшої мовної діяльності.

Наступний етап – представлення граматичної теми *Past Simple Tense* з коротким поясненням структури, особливостей вживання й наведенням прикладів у відповідному контексті. Після цього доречно організувати перегляд відеофрагмента з фільму, наприклад, у якому Гаррі Поттер спілкується з тіткою та Гаґрідом і дізнається про своє магичне походження. Разом із відео учням варто роздати індивідуальні картки із завданням: вставити пропущені дієслова у формі минулого часу до реплік, що звучать у діалозі (*while-watching activity*). Наприклад:

- *You ___ ? You ___ all along and you never ___ me?*
- *Of course we ___.*

Після перегляду має відбутися фронтальна перевірка виконаного завдання, під час якої учням слід обґрунтувати вибір граматичної форми дієслів, виправити помилки та перекласти речення.

На наступному етапі уроку необхідно провести лексичну роботу з новими словами, які учні почули у фрагменті (зокрема, *wizard, letter, magic, train station*) та мали виписати у словники, після чого варто здійснити коротке обговорення їх значення, використання у контексті та створення словосполучень.

Фінальною частиною заняття доцільно зробити обговорення побаченого (*post-watching activity*): учні висловлюють думки про зміст сцени, головну ідею, емоційний стан героїв, а також намагаються переказати події, використовуючи конструкції у *Past Simple*. Рекомендовано запропонувати підліткам відповісти на запитання: *Who was your favourite character? What happened in the scene? What do you think this movie is about?*

Використання інтермедіальних засобів, зокрема кіно, доречно активно впроваджувати у навчальний процес, оскільки це сприяє підвищенню залученості учнів до навчальної діяльності. Візуальний контекст відеофрагментів дає змогу ефективніше засвоювати мовний матеріал: навіть за умови незнайомості окремих лексем учні краще розуміють зміст завдяки підтримці з боку зображення. Такий підхід також сприяє успішному

виконанню граматичних завдань, зокрема з пропусками: учні здатні самостійно визначати правильні форми дієслів, що свідчить про формування граматичної компетентності.

Крім того, використання відео стимулює розвиток комунікативних навичок: школярі виявляють ініціативність, прагнуть висловлювати власні думки англійською мовою, що сприяє формуванню мовної впевненості. Емоційне залучення також відіграє ключову роль: позитивні емоції, інтерес і бажання обговорювати побачене навіть поза межами уроку свідчать про глибше особистісне залучення до навчання. Не менш важливою є ефективність засвоєння нової лексики, що значно зростає завдяки її асоціації з улюбленими персонажами та знайомими сюжетами, роблячи навчальний процес більш значущим та вмотивованим для підлітків.

Аудіовізуальні твори, зокрема мультфільми, також є потужним джерелом для створення навчальних матеріалів з англійської мови, що відповідають як віковим особливостям учнів середньої ланки освіти, так і вимогам до формування ключових мовних компетентностей. Мультфільми поєднують у собі елементи художнього наративу, візуальної динаміки, виразного інтонування реплік персонажів, а також культурні й лінгвістичні маркери, що дозволяють ефективно поєднувати навчання з емоційним залученням учнів.

Фрагменти відомого мультфільму «*Peter Pan*» можуть бути іншим ефективним інструментом імплементації інтермедіальності на уроках англійської мови для учнів рівня A2 для цілеспрямованого розвитку мовленнєвих навичок. Робота з відеоматеріалом доцільно організовувати за структурою, що передбачає поділ на передпереглядний (pre-watching), переглядовий (while-watching) та післяпереглядний (post-watching) етапи. Такий підхід дозволяє забезпечити послідовне формування різних компонентів комунікативної компетентності. На кожному з етапів акцент доцільно робити на розвитку конкретних навичок – від передбачення змісту та актуалізації попередніх знань до сприйняття автентичного мовлення на

слух і подальшого обговорення матеріалу, що стимулює усне мовлення та критичне мислення.

Передпереглядний етап запроєктований на здійснення мовної й емоційної підготовки школярів до перегляду відео. Доцільно запропонувати учням виконати вправи, спрямовані на актуалізацію фонових знань, зокрема завдання дати відповідь на запитання *What words do you associate with Peter Pan?*, яке має на меті активізацію лексичного запасу; та *Have you ever heard about Peter Pan?*, що сприятиме формуванню навичок спонтанного усного мовлення. Також доречно ініціювати висловлення припущення учнів щодо місця подій у мультфільмі, що розвиває прогностичне мислення та активізує мовленнєву діяльність учнів ще до безпосереднього перегляду.

На переглядовому етапі залучається відеоматеріал з метою розвитку навичок аудіювання та засвоєння нової лексики. Зокрема, передбачено виконання вправи, наприклад, *Fill in the gaps*, у якій необхідно вставити пропущені слова до речень, прослуханих у відео. Такий тип завдань поєднує два ключові підходи до аудіювання – глобальне сприйняття змісту (*listening for gist*) та деталізоване (*listening for details*). Вправа базується на ключових лексичних одиницях (*shadow, nursery, confused*), які мають бути попередньо представлені у словниковому блоці, що полегшить сприйняття на слух. Завдяки поєднанню звукового й зорового ряду учні здатні краще засвоювати вимову нових слів і запам'ятовувати їх у контексті.

На післяпереглядному етапі школярам варто надати завдання на перевірку розуміння змісту мультфільму та його інтерпретацію. Зокрема, вправа *True or False* є дієвим інструментом оцінки рівня засвоєння інформації, а завдання *Put the pictures in the correct order* сприятиме розвитку логічного мислення та уміння реконструювати сюжетну послідовність подій. Окрему увагу необхідно приділити розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності: доречно запропонувати учням висловитися від імені персонажа (*Pretend you are any character*), а також продовжити історію усно або

письмово. Такі вправи стимулюють креативне мислення, формують навички монологічного мовлення та розвивають мовну спонтанність.

Запропонована система завдань відповідає рівню A2 за шкалою CEFR, який передбачає здатність учнів розуміти прості висловлювання на знайомі теми, брати участь у базових діалогах та висловлювати власні думки у простій формі. Крім того, мультфільми є доступним і цікавим джерелом автентичної мови, що відповідає когнітивним та емоційним потребам учнів середньої школи, зокрема покоління Альфа, для яких відеоконтент є природним способом сприйняття інформації.

Отже, фільми можуть слугувати ефективним джерелом навчальних матеріалів на уроці англійської мови в середній школі. Вони не лише підтримують розвиток ключових мовних навичок (аудіювання, говоріння, граматики та лексики), але й виконують важливу функцію мотиваційного ресурсу, сприяючи формуванню емоційного залучення, критичного мислення та комунікативної сміливості в учнів. Мультфільми також слугують не лише допоміжним, а повноцінним навчальним ресурсом, на основі якого можна створювати інтегровані завдання. Залучення таких медіатекстів у навчальний процес значно підвищує рівень мотивації та мовної активності, створюючи передумови для глибшого засвоєння англійської мови в шкільному середовищі. З огляду на зазначене, можемо стверджувати, що використання відеофрагментів художніх фільмів та мультфільмів доцільно розглядати як перспективний напрям методичного забезпечення уроків іноземної мови.

2.3. Розвиток навичок читання, критичного мислення та уяви за допомогою літератури

У системі навчання англійської мови як іноземної опрацювання письмового тексту є вагомим компонентом у розвитку мовленнєвої компетентності. Читання виконує не лише інформативну функцію, а є

потужним інструментом розширення словникового запасу, закріплення граматичних структур, формування аналітичного сприйняття та розвитку образного мислення. Інтеграція літературних текстів у навчальний процес сприяє створенню умов для занурення в автентичне мовне середовище, а також відкриває можливості для міжкультурного діалогу. Сучасна методика викладання іноземних мов розрізняє різні типи читання, кожен з яких орієнтований на певний навчальний результат:

- інтенсивне читання (*intensive reading*) застосовується для детального опрацювання тексту з фокусом на мовні форми, граматику, орфографію й лексику;

- екстенсивне читання (*extensive reading*) охоплює великі за обсягом тексти та передбачає загальне розуміння змісту без акценту на окремі лексичні одиниці (такий вид діяльності сприяє поступовому зростанню мовної інтуїції та вдосконаленню швидкості читання);

- сканування (*scanning*) орієнтоване на пошук конкретної інформації (наприклад, імен, дат, фактів) без потреби зосереджуватись на змісті всього тексту (дана стратегія актуальна у роботі з інформаційними або навчальними текстами);

- оглядове читання (*skimming*) передбачає ознайомлення з основними ідеями тексту та визначення його тематичного спрямування (цей тип читання допомагає учням зорієнтуватися у змісті);

- читання з метою розуміння основного змісту (*reading for gist*) передбачає сприйняття головної думки без детального аналізу, воно сприяє формуванню загального уявлення про зміст і структуру тексту та використовується на перших етапах знайомства з матеріалом.

Залучення літературних джерел у навчальний процес має низку переваг: з одного боку, воно активізує мовні процеси, а з іншого – стимулює когнітивну діяльність учнів. Читання є дієвим інструментом розвитку аналітичного мислення, оскільки спонукає учнів до рефлексії над поведінкою персонажів, мотивацією вчинків та морально-етичними проблемами, що

розкриваються в художньому тексті [21]. Інтеграція художньої літератури до процесу вивчення іноземної мови виконує не лише лінгвістичну функцію, а й сприяє розвитку міжкультурної обізнаності учнів. Аналізуючи персонажів, сюжетні події та контексти, школярі поступово засвоюють уявлення про соціальні норми, моральні орієнтири та культурні особливості країн, мова яких вивчається.

Проте ефективне впровадження такого підходу можливе лише за умови відповідності змісту навчального матеріалу рівню мовної підготовки учнів та їх віковим особливостям. Згідно з чинними Інструктивно-методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо викладання іноземних мов у 2024 / 2025 навчальному році, учителям рекомендовано використовувати автентичні тексти, адаптовані до рівня знань учнів. У документі наголошено, що доступність змісту та мовних структур сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу, створює умови для розвитку навичок читання з розумінням та усвідомленням мовного контексту [6]. Також, відповідно до положень Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, навчальні матеріали повинні відповідати не лише цілям і змісту освітньої галузі «Мови і літератури», а й забезпечувати реалізацію компетентнісного підходу, що передбачає добір змісту та форм навчання з урахуванням реального рівня навчальних досягнень учнів [5].

Отже, одним із ефективних способів розвитку навичок читання, критичного мислення та уяви на уроках англійської мови є використання художньої літератури. Особливо цінними у цьому контексті є адаптовані для конкретного рівня оповідання, що вирізняються дотепністю, несподіваними фіналами та глибоким емоційним змістом. Такі тексти дають змогу поєднати мовну практику з міжпредметною інтеграцією (зокрема з літературою та етикою) і сприяють активному розвитку особистісних якостей учнів. Перед читанням доцільно провести мовну підготовку з метою ознайомлення учнів із ключовою лексикою, яка зустрічається в тексті. Для цього ефективним є створення персоналізованих електронних словників у додатку Quizlet, що

дозволяє учням інтерактивно засвоювати нові слова через флеш-картки, вправи на відповідність і навіть міні-ігри. Учні можуть також спільно формувати списки слів, що стимулює співпрацю в класі та розвиває навички самостійної роботи з мовним матеріалом. Особливо ефективним є подальше узагальнення прочитаного за допомогою рольової гри. Наприклад, учням пропонується інсценізувати фінальну сцену оповідання, змінивши фінал історії. Це спонукає їх до інтерпретації змісту, аналізу характерів персонажів і використання мовних структур у спонтанному мовленні. Крім того, учитель може ініціювати створення класної колекції рецензій на прочитані твори англійською мовою. Вони публікуються у внутрішньому блозі класу або Google Docs, і учні залишають коментарі до думок своїх однокласників, використовуючи структури на зразок: *I agree with you because...*, *In my opinion...*, що є дієвим способом розвитку навичок аргументації. Ще одним способом активізації мислення та уяви є малювання ілюстрацій до сцен з оповідання: учні створюють малюнки до обраного епізоду і коротко описують його англійською. Наприклад: *This is the old man. He is painting the leaf on the wall. It is raining.* Такі завдання особливо корисні для учнів з візуальним типом сприйняття та розвивають їхні таланти.

Літературні тексти не лише допомагають у вивченні мови, але й виховують ціннісні орієнтири, розвивають здатність до співчуття та рефлексії. Вони відкривають простір для вільного мислення, формують уміння інтерпретувати та ставити запитання. Використання цифрових інструментів у цьому процесі, таких як Quizlet і Padlet, робить навчання більш сучасним і привабливим для учнів, особливо покоління А. Доцільно поєднувати читання з критичним аналізом і творчими завданнями, оскільки це сприяє підвищенню мотивації та активному залученню учнів до освітнього процесу. Застосування літератури в контексті інтермедіального підходу дозволяє розглядати вивчення англійської мови як засіб формування не лише мовних, а й соціально-культурних, емоційних та інтелектуальних навичок.

З огляду на мовний рівень розгляданої категорії учнів і особливості засвоєння ними навчального матеріалу, доцільним є використання адаптованих текстів, зокрема оповідання О. Генрі «*The Last Leaf*» у версії, пристосованій до рівня A2. Такий матеріал сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку навичок смислового читання, формуванню емоційної чуйності та здатності до візуалізації художнього змісту. Доцільно інтегрувати адаптований художній текст у структуру уроку в поєднанні з цифровими інструментами, зокрема Quizlet і Padlet, які можуть ефективно використовуватися для підтримки лексичного компонента, організації зворотного зв'язку, а також для стимулювання мовленнєвої активності учнів у межах міжособистісної комунікації. Цей підхід сприяє підвищенню зацікавленості школярів у навчальному процесі, залучаючи їх до інтерактивної, змістовної та емоційно значущої взаємодії з навчальним матеріалом. Оповідання «*The Last Leaf*» доречно імплементувати у вивчення теми «Health and Illness» на уроках англійської мови в 6 класі (Додаток Д), оскільки твір насичений релевантною лексикою.

На початку уроку учням необхідно ознайомити з коротким літературним текстом, виконати завдання до нього та висловити власне ставлення до змісту. Передбачено етап попереднього ознайомлення з текстом (pre-reading), читання з метою загального (reading for gist) та детального розуміння (intensive reading), післячитальну діяльність (post-reading activity) із творчим компонентом, а також рефлексію. Підготовчий етап полягає в роботі із словником у цифровому додатку Quizlet, де учні мають змогу ознайомитися з новою лексикою за допомогою флеш-карток, аудіо-озвучення та міні-ігор на закріплення. Цей інструмент надає можливість індивідуалізувати темп опрацювання матеріалу та створити власні тематичні словники.

Під час основної частини заняття учні мають прочитати текст оповідання вголос та обговорити ключові сюжетні повороти разом із вчителем. Доцільно застосувати методику частково-пошукового читання з наступним виконанням вправ на узагальнення, реставрацію подій і написання

коротких висловлювань від імені героїв. Особливу увагу варто приділити формулюванню відкритих запитань, що стимулюють критичне осмислення вчинків персонажів, наприклад за допомогою: *Why do you think the old artist painted the leaf? Was it a wise decision?*

На завершальному етапі уроку дієвим методом узагальнення вивченого є рефлексія, коли учні можуть висловити власні думки у формі коротких нотаток на платформі Padlet, де вчитель має запропонувати школярам анонімно розмістити їхні висловлювання щодо змісту оповідання. Завдяки цьому інструменту можна створити безпечний простір для висловлення власних думок, що дозволяє врахувати емоційні реакції школярів та підвищити їхню участь у колективному обговоренні.

З огляду на зібрані теоретичні матеріали, можемо стверджувати, що інтеграція літературного тексту, адаптованого до вікових та мовних особливостей учнів, у процес навчання англійської мови сприяє підвищенню рівня зацікавленості в читанні, поглибленню розуміння змісту тексту та формуванню в учнів особистісного ставлення до прочитаного. Водночас використання цифрових інструментів посилює ефект занурення у зміст твору та сприяє розвитку цифрової грамотності учнів.

Висновки до розділу 2

Проаналізовано застосування мистецтва як ключового інтермедіального ресурсу у викладанні англійської мови для учнів 6 класу (рівень А2). Обґрунтовано ефективність використання англомовних пісень, фрагментів фільмів / мультфільмів і літературних творів для вдосконалення аудіювання, збагачення лексико-граматичної компетентності та стимулювання мовленнєвої активності.

Доведено, що інтеграція музичних композицій («*Count on Me*», «*All Star*») створює сприятливе емоційне середовище, що підвищує рівень мотивації та знижує тривожність у підлітків покоління Альфа, які потребують мультисенсорного контенту. Цифрові платформи (YouTube, Padlet, Quizlet тощо) визначено як ефективні інструменти реалізації інтермедіального підходу.

Встановлено, що використання кіноматеріалів (наприклад, «*Harry Potter and the Philosopher's Stone*», «*Peter Pan*») сприяє розвитку аудіювання й міжкультурної компетентності. Розроблено приклади завдань для всіх етапів (pre-, while- та post-watching activities), які сприяють комплексному засвоєнню мовних структур та розвитку критичного мислення через візуальну опору.

Визначено, що робота з літературними текстами, адаптованими до рівня іншомовної компетентності учнів, є вагомим компонентом у розвитку мовленнєвих навичок, розширенні словникового запасу та формуванні аналітичного й образного мислення школярів. Проаналізовано різні типи читання та їх дидактичну спрямованість.

Систематичне залучення інтермедіальних засобів у процес навчання англійської мови репрезентовано як педагогічно обґрунтований та інноваційно перспективний підхід до методичного забезпечення освітнього процесу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Доведено, що інтермедіальний підхід є ефективною методичною стратегією у викладанні англійської мови, яка поєднує когнітивний та емоційний компоненти навчання. Його застосування забезпечує підвищення пізнавального інтересу, зростання навчальної мотивації, а також він сприяє розвитку емоційного інтелекту учнів середньої ланки освіти. Сформовано цілісне уявлення про потенціал інтермедіальних засобів у процесі навчання англійської мови. Визначено, що вік учнів середньої ланки освіти є критичним у формуванні особистості, оскільки він характеризується високою чутливістю до емоційних впливів, потребою у самовираженні, комунікації та визнанні. Ці особливості зумовлюють необхідність використання таких форм і методів навчання, які стимулюють інтерес, створюють позитивну атмосферу та забезпечують глибше занурення у зміст навчального матеріалу. У цьому контексті інтеграція засобів мистецтва на уроках англійської мови є ефективним інструментом педагогічного впливу, що охоплює когнітивний та емоційний компоненти.

2. Установлено, що поняття інтермедіальності сягає своїм корінням у мистецтвознавство й культурологію, а нині має міждисциплінарне значення, охоплюючи синтез літератури, музики, кіно та інших мистецтв. У педагогічній сфері інтермедіальний підхід трактують як інтеграцію мистецьких медіа у навчальний процес для активізації різних каналів сприйняття інформації, формування глибшого розуміння змісту та зацікавлення учнів. Окрім того, він сприяє розвитку критичного мислення, креативності, емоційної чутливості та міжкультурної компетентності.

3. Доведено значний дидактичний потенціал мистецтва: музика ефективно активізує слухову пам'ять і сприяє розвитку інтонаційного слуху; література суттєво розвиває мовне чуття, розширює словниковий запас та формує культурну обізнаність; кінематограф істотно покращує навички аудіювання й зорового сприйняття в умовах автентичного мовного

середовища, сприяючи розумінню соціокультурного контексту. Мистецтво як педагогічний ресурс забезпечує багатовимірну рецепцію навчального матеріалу, враховуючи різні стилі пізнання та сприйняття учнів. Його вплив поширюється не лише на когнітивний розвиток, а й на формування ціннісно-емоційної сфери, що є важливим чинником у процесі становлення цілісної іншомовної особистості.

4. Представлено обґрунтовані приклади педагогічного впровадження інтермедіального матеріалу у практику викладання англійської мови в середній школі. Продемонстровано інтеграцію музичних творів, уривків із художніх фільмів та адаптованої літератури в структуру уроку з урахуванням навчальних цілей, рівня мовної підготовки та вікових особливостей учнів. Розроблено низку завдань, спрямованих на розвиток аудіювання, говоріння, читання, письма й емоційно-мотиваційної залученості школярів. Доведено ефективність використання інтермедіальних засобів у контексті фасилітаційного підходу, який орієнтований на формування відкритого, емоційно комфортного освітнього середовища, що сприяє самовираженню учнів і розкриттю їхнього особистісного потенціалу.

5. Розглянуто приклади імплементації інтермедіального матеріалу в навчальний процес як засобу підвищення якості освіти. Проаналізовано потенціал музики, кіно й літератури у розвитку іншомовної комунікативної компетентності, емоційної чутливості, естетичних смаків і критичного мислення. Розроблені навчальні завдання, що подані в роботі, підтверджують цінність мистецтва як ресурсу для створення змістовного освітнього середовища відповідно до потреб сучасних школярів. Обґрунтовано доцільність поетапного впровадження інтермедіальних елементів до структури уроків з урахуванням вікових особливостей і навчальних цілей.

Отже, інтермедіальність у навчанні англійської мови є педагогічною філософією, що відображає сучасне розуміння навчання як цілісного процесу формування особистості. Завдяки залученню мистецтва до освітнього процесу, вдається поєднати когнітивні, емоційні, естетичні й соціальні

аспекти розвитку здобувача освіти, що забезпечує більш глибоке та усвідомлене засвоєння навчального матеріалу.

Представлені у роботі рекомендації відкривають нові можливості для урізноманітнення уроків, підвищення ефективності навчання та формування стійкої внутрішньої мотивації учнів до вивчення мови. Тому результати кваліфікаційної роботи мають значну цінність як з наукового, так і з практичного погляду і можуть бути використані для вдосконалення методики викладання англійської мови в середній школі.

SUMMARY

Qualification paper: 68 pages, 2 chapters, 5 appendices, 34 sources.

The modern educational system is undergoing a dynamic transformation driven by global trends and internal sociocultural shifts. One of the priority directions of modernization is the renewal of approaches to teaching foreign languages, particularly English, which in the 21st century serves as the language of international communication, academic interaction, and digital exchange. The successful integration of Ukrainian students into the global educational space largely depends on their level of foreign language competence, which highlights the need for the implementation of modern and effective teaching methods.

Intermediality, understood as the integration of various forms of art (music, literature, cinema, etc.) into the educational process, is considered a promising approach to improving contemporary language teaching methods. The inclusion of artistic elements fosters the development of intercultural competence, critical thinking, and learner motivation.

In the context of English language instruction, intermedial practices significantly enhance learning effectiveness, promote engagement, and enrich content. Despite the existence of individual studies, the issue of implementing intermediality in Ukrainian schools remains underexplored, which underscores the relevance of this research.

The purpose of the study is to theoretically substantiate the pedagogical potential of art and determine the possibilities of integrating its elements into the process of forming foreign language competence in middle school students during English lessons.

The object of the study is the process of developing foreign language competence in middle school students.

The subject of the study is the didactic conditions for the effective use of intermedial artistic tools (music, cinema, literature) as a means of increasing

motivation and shaping foreign language communicative competence in middle school students in the process of learning English.

The research employs a set of methods corresponding to its aim and objectives. Theoretical methods such as analysis, synthesis, systematization, and generalization were applied to study scholarly sources and justify the educational potential of intermediality. The method of pedagogical design was used to develop recommendations for integrating artistic tools into English language instruction. Content analysis was used to examine artistic materials (songs, film excerpts, literary texts) relevant for use in the educational process.

The study analyzes the psychological and pedagogical characteristics of middle school learners, outlines the concept and educational potential of intermediality, and proposes methodological foundations for incorporating art (music, cinema, literature) into English language teaching. Some theoretical elements were tested during pedagogical practice by integrating intermedial components at various stages of English lessons.

The qualification paper consists of an introduction, two chapters, conclusions, abstracts in Ukrainian and English, a list of references, and appendices. The study comprises 65 pages (53 pages of main text), includes two chapters, four appendices with teaching materials, and cites 34 sources.

The first chapter examines the concept of intermediality, its pedagogical potential, the psychological traits of contemporary students, and the influence of various art forms on the development of key English language competencies.

The second chapter analyzes different types of art as means of integration into the educational process during English lessons and outlines possible ways of applying them effectively in the modern school context, including examples of practical tasks.

Keywords: intermediality, art, Generation Alpha, psychological characteristics of students, motivation, intercultural competence, creativity.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилюк О. Ефективність використання мультимедійних ресурсів у навчанні англійської мови. *Теоретичні і дидактичні філологічні студії*. 2024. Вип. 38. С. 18–31. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1517-2024-38-18-31>.
2. Дроздова В. В., Рудніцька К. В., Росквас І. А. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах зростаючого впливу технологій штучного інтелекту на освітні процеси. *Академічні візії*. 2023. Вип. 26. С. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257489>.
3. Змійова І. В., Літовченко Я. О., Гусленко І. В. Інтеграція трансмедіа в процес навчання іноземних мов: можливості та виклики. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2024. Вип. 99. С. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2024-99-12>.
4. Ігнатенко І. П., Давидюк А. Р., Трубенко І. А. Інновації в методиках навчання іноземних мов: досвід України. *Академічні візії*. 2024. № 37. С. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14138735>
5. Кабінет Міністрів України. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : постанова від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/4063813> (дата звернення: 24.05.2025).
6. Міністерство освіти і науки України. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році: Іноземні мови. Додаток 5. URL : <https://surl.lu/itawdg> (дата звернення: 24.05.2025).
7. Хмелик А. О., Комлик Н. Ю. Активізація уваги учнів та підтримка інтересу в процесі навчання. *Молодіжна наука: інновації та глобальні виклики* : тези Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 6 листоп. 2024 р. Полтава: НУПП імені Ю. Кондратюка, 2024. С. 482–483.

8. Хмелик А. О., Комлик Н. Ю. Інтеграція медіаресурсів у процес навчання англійської мови як чинник когнітивної активізації учнів. *Молодіжна наука: інновації та глобальні виклики* : тези Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 21 трав. 2025 р. Полтава: НУПП імені Ю. Кондратюка, 2025.

9. Хмелик А. О., Комлик Н. Ю. Семіотичні перетини в інтермедіальному дискурсі: нові виміри комунікативної лінгвістики. *Мовні виміри світу* : V Міжнар. наук.-практ. студентсько-учнів. конф., 24 квіт. 2025 р. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2025.

10. Abou Ali A. Using English Songs to Improve Young Learners' Listening Comprehension. *International Journal of English Literature and Social Sciences (IJELS)*. 2020. 5(4). URL: <https://surli.cc/podurz> (Last accessed: 25.05.2025).

11. Bandara, Niranga & Chathurika, Ruvini & Katukurunda K. An Overview of Teaching Methods for Fostering Generation Alpha (Gen Alpha) Learning Process. *International Journal of Research Publication and Reviews (IJRPR)*. 2024. URL: <https://surl.gd/yzpzvp> (Last accessed: 25.05.2025).

12. Caruso C., Hofmann J. Intermediality, Narrative Texts, and Digitally Mediated Tasks in the EFL Classroom. *Letras & Letras*. 2021. Vol. 37, № 2. P. 75–91. URL: <https://salo.li/A4eF55c> (Last accessed: 25.05.2025).

13. Chiossi F., Haliburton L., Ou C., Butz A., Schmidt A. Short-Form Videos Degrade Our Capacity to Retain Intentions: Effect of Context Switching On Prospective Memory. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1145/3544548.3580778> (Last accessed: 25.05.2025).

14. Cimene F. T., Mamburao M., Plaza Q., Nitcha H., Somalipao M., Raña E. J., Baseo E., Siao Q. E., Mauna A. & Cimene, D. R. Generation Alpha Students' Behavior as Digital Natives and Their Learning Engagement. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*. 2024. Vol. 27. P. 258–273. URL: <https://surli.cc/tbhcxh> (Last accessed: 25.05.2025).

15. Cores-Bilbao Esther, Fernández-Corbacho Analí, Machancoses Francisco H., Fonseca-Mora M. C. A Music-Mediated Language Learning

Experience: Students' Awareness of Their Socio-Emotional Skills. *Frontiers in Psychology*. 2019. Vol. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02238>. (Last accessed: 25.05.2025).

16. Dick Higgins and Hannah Higgins. Intermedia. *Leonardo*. 2001. Vol. 34, № 1. P. 49-54. URL: <https://muse.jhu.edu/article/19618>. (Last accessed: 25.05.2025).

17. Ebert N., Geppert T., Strycharz J., Knieps M., Hönig M. & Brucker-Kley E. Creative beyond TikToks: Investigating Adolescents' Social Privacy Management on TikTok. *Privacy Enhancing Technologies Symposium (PETS)*. 2023. P.221–235. DOI: <https://doi.org/10.56553/popets-2023-0049> (Last accessed: 25.05.2025).

18. Ethnologue: Languages of the World. Most spoken languages. *Ethnologue*. 2025. URL: <https://www.ethnologue.com/insights/most-spoken-language/> (Last accessed: 25.05.2025).

19. Fern Y. Harmonizing language and culture: The impact of books, movies, and music in TEFL and TESOL curriculum design. *TEFL-TESOL Certification*. 2020. URL: <https://surl.li/udenos> (Last accessed: 25.05.2025).

20. Grishakova M. Intermediality: Introducing terminology and approaches in the field. 2023. URL: <https://surl.li/kpgnff> (Last accessed: 25.05.2025).

21. Khodabakhsh M. & Ghaedi S. Language learning through music on the academic achievement, creative thinking, and self-esteem of the English as a foreign language (EFL) learners. *Acta Psychol (Amst)*. 2024. Vol. 247. DOI:10.1016/j.actpsy.2024.104318 (Last accessed: 25.05.2025).

22. Kim H.-J., Chong H. J. & Lee M. Music listening in foreign language learning: perceptions, attitudes, and its impact on language anxiety. *Frontiers in Education*. 2024. Vol. 9. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1372786>. (Last accessed: 25.05.2025).

23. Lai C. Teacher-Student Interaction for English-Medium Instruction (EMI) Content and Language Learning and the Effects of Implementing

Multimodal Input of Classroom Interaction: University Students' Perceptions. *English Language Teaching*. 2023. Vol. 16, № 1. P. 52–64. URL: <https://ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/0/48200> (Last accessed: 25.05.2025).

24. Laličić A. & Dubravac V. The Role of Reading in English Language Classrooms. *MAP Social Sciences (MAPSS)*. 2021. Vol. 1, № 1. P. 23–36. DOI: <https://doi.org/10.53880/2744-2454.2021.1.1.23> (Last accessed: 25.05.2025).

25. Martynyuk V., O. Kravchenko. Interdisciplinary Aspects of Teaching English for Specific Purposes via Bilingual Projects. *Linguaculture*. 2020. Vol. 11, № 1. P. 99-112. DOI: <https://doi.org/10.47743/lincu-2020-1-0164>.

26. Pandey A., Hale D., Goddings A.-L., Blakemore S.-J., Viner R. M. Systematic review of effectiveness of universal self-regulation-based interventions and their effects on distal health and social outcomes in children and adolescents: review protocol. *Systematic Reviews*. 2017. Vol. 6, № 175. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13643-017-0570-z> (Last accessed: 25.05.2025).

27. Pervan Ö. The Use of Films in Teaching English as a Foreign Language. *International Journal of Academic New Studies on Educational Research*. 2024. Vol. 8, № 11. P. 11–19. URL: <https://as-proceeding.com/index.php/ijanser/article/view/2309> (Last accessed: 25.05.2025).

28. Rajewsky I. O. Intermediality, intertextuality, and remediation: A literary perspective on intermediality. *Intermediality: History and Theory of the Arts, Literature and Technologies*. 2005. № 6. P. 43–64. DOI: <https://doi.org/10.7202/1005505ar> (Last accessed: 25.05.2025).

29. Rogers C. R. & Freiberg H. J. Freedom to Learn. 3rd ed. New York: Merrill, 1994. 434 p. URL: <https://surl.li/jfekcd> (Last accessed: 25.05.2025).

30. Selimi G., Anastasiadou E. The Integration of Art in Foreign Language Teaching. *Humanising Language Teaching*. 2020. № 4. URL: <https://surl.li/ozvkrq> (Last accessed: 25.05.2025).

31. Semerik R. Using Songs in EFL Classrooms to Improve Student Engagement and Reduce Anxiety in Middle School Learners. *Tartu University Digital Archive*. 2020. URL:<http://hdl.handle.net/10062/53289> (Last accessed: 25.05.2025).

32. Watanabe M. The teenage brain issue. *Birth Defects Research*. 2017. Vol. 109, № 20. P. 1611–1612. DOI: <https://doi.org/10.1002/bdr2.1181> (Last accessed: 25.05.2025).

33. Wolf W. Literature and music: Theory. In Rippl G. (ed.). *Handbook of Intermediality: Literature – Image – Sound – Music*. Berlin: De Gruyter. 2015. P. 459–474. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110311075-026> (Last accessed: 25.05.2025).

34. Zhang Y., Baills F., Prieto P. Singing Songs Facilitates L2 Pronunciation and Vocabulary Learning: A Study with Chinese Adolescent ESL Learners. *Languages*. 2023. Vol. 8, № 219. DOI: <https://doi.org/10.3390/languages8030219>. (Last accessed: 25.05.2025).

Додаток А

Завдання на основі пісні «Count on Me»

BEFORE LISTENING

Task 1. Answer the questions.

Have you ever heard the song "Count on Me" by Bruno Mars? What do you think it is about?

Task 2. Match the words to their meanings. Write the correct letter.

1. sail	a) someone you trust and like
2. friend	b) next to someone
3. cry	c) to rely on someone
4. count on	d) to move smoothly over water
5. beside	e) to produce tears when sad

Task 3. Listen and fill in the blanks with the correct words from the song.

WHILE LISTENING

If you ever find yourself stuck in the middle of the _____, I'll _____ the world to find you.
If you ever find yourself lost in the dark and you can't _____, I'll be the _____ to guide you.

[Pre-Chorus] We find out what we're made of

When we are called to help our friends in need

[Chorus] You can count on me like one, two, _____, I'll be there

And I know when I need it I can count on you like four, three, two and you'll be there

'Cause that's what _____ are supposed to do, oh, yeah

Ooh-oo-oo, ooh-oo-oo Yeah, yeah

If you're tossin' and you're turnin' and you just can't fall _____ I'll sing a song _____ you

And if you ever forget how much you really mean to me

Every day, I will _____ you, oh

[Pre-Chorus]

[Chorus]

You'll always have my shoulder when you _____ I'll never let go, never say goodbye

[Chorus]

You can count on me 'cause I can count on you

AFTER LISTENING

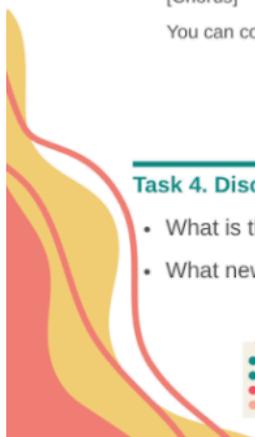
Task 4. Discuss the song with your classmates. Talk in small groups or as a class:

- What is the main message of the song? Do you have someone you can count on?
- What new words did you learn? How did the song make you feel?

Task 5. Personal response (Write 3–5 sentences).

How would you help a friend in need? Use at least 3 words from the song.

Додаток Б

Завдання на основі фільму «Гаррі Поттер і філософський камінь»

1. Answer the questions:

- What kinds of movies do you usually watch in your free time?
- Have you ever watched any movies in English? Which ones?
- Do you know who Harry Potter is?
- Have you seen Harry Potter and the Philosopher's Stone in English?

2. Match the words with their meanings:

1	2	3	4
---	---	---	---

1. wizard	a. a place where trains stop
2. letter	b. a man with magical powers
3. magic	c. a written message sent to someone
4. train station	d. mysterious power that can do impossible things

3. Watch and fill in the blanks with the correct Past Simple forms of the missing verbs.

- a - "You ___? You ___ all along and you never ___ me?"
- "Of course we ___."
- b - "My mother and father ___ so proud..."

4. Think and write. Use the Past Simple Tense.

Example:
Harry was surprised because he found out he was a wizard.

- a. Who is your favourite character in the scene? Why?
- b. How did the characters feel in the scene? Match and explain.

Harry	angry
Hagrid	scared
Aunt Petunia	surprised
Uncle Vernon	friendly

Додаток В

Завдання «Fill in the gaps» на основі мультфільму «Пітер Пен»

Fill in the gaps.

1. _____ the window opens.
2. A small ball of light enters the _____ and flies around.
3. She is _____ something.
4. After a moment a young boy enters the _____ ...
5. Tinker Bell finds his _____ in the drawer and gives it to him.
6. Now I can _____ the shadow to my feet with some soap.
7. He is very _____ and starts crying.

Додаток Г

Вправи «True or False» та «Put the pictures in the correct order»

True or False

1. Tinker Bell is a fairy.
2. The boy asked to find his shorts.
3. The boy tried to stick the shadow to his feet with glue.
4. Wendy wakes up because boy started laughing.
5. His clothes are made of leaves.
6. The boy thinks that his name is long.

1	2	3	4	5	6

Put the pictures in the correct order.

Додаток Д

План-конспект уроку англійської мови (6 клас)

Тема уроку: Health and illness. «The Last Leaf» by O. Henry.

Мета уроку: ознайомити учнів із тематичною лексикою (*pneumonia, sick, ill, weak, fever, cough, get well, doctor, medicine, recover*); формувати навички читання з розумінням основного та детального змісту; формувати навички говоріння (висловлення власної думки); активізувати мовленнєву діяльність учнів через інтеракцію з адаптованим текстом; розвивати емпатію, критичне мислення, ціннісне ставлення до допомоги іншим;

Обладнання та ресурси: інтерактивна дошка, Quizlet і Padlet (через телефони/планшети), роздрукований текст «The Last Leaf».

Хід уроку

1. Warm-up and Motivation (5 хв)

Мета: актуалізація теми Health and illness, створення емоційного настрою.

- Вчитель запитує: «How do you feel today? Have you ever been ill? What helped you to feel better?».
- Brainstorming on the board: учні називають слова, пов'язані з хворобою/одужанням - створення mind map (наприклад: *cold, doctor, medicine*).

2. Pre-reading. Vocabulary Focus (7 хв)

Мета: ознайомлення з ключовою лексикою оповідання.

Інструмент: Quizlet (заздалегідь розроблені картки «The Last Leaf – A2 Vocabulary»).

- Учні працюють (разом із вчителем читають, слухають вимому та перекладають) із флеш-картками: *pneumonia, sick, ill, weak, fever, cough, get well, doctor, medicine, recover, hope, despair, brave, sad, worried, upset, tired, determined, believe*. Школярі в парах грають у гру Match в застосунку Quizlet.
- Вчитель запитує 2-3 коротких питання для перевірки: «What is pneumonia?».

3. While-reading (18 хв)

Мета: розвиток навичок читання з розумінням основного і детального змісту.

- **Reading for gist:** учні читають оповідання. Вчитель запитує: «What is the story about? Who are the main characters?»
- **Intensive reading:** учні читають вголос по черзі та перекладають разом з вчителем. Викладач ставить уточнювальні питання: «Who is Behrman? What does he do?»
- Завдання в парах: відновити хронологію подій (вправа *Story scramble* – розкидані фрази з подіями, які треба поставити в правильному порядку).

4. Post-reading (12 хв)

Мета: глибше осмислення змісту, розвиток мовлення.

Інструмент: Padlet (дошка з назвою «The Last Leaf – my thoughts»).

- **Speaking in pairs:** вчитель дає *open-ended questions* (виведенні на екран), діти дають відповідь. Питання: «Why do you think Behrman painted the leaf? Was it a good idea? Why/Why not? Would you do the same for your friend?».
- Учні пишуть коротке анонімне повідомлення: «This story made me feel.../ I liked/ didn't like.../The leaf means...». Вчитель демонструє відповіді на дошці, йде обговорення (рефлексія).

Домашнє завдання (3 хв): намалювати чи знайти ілюстрацію до одного з епізодів оповідання «The Last Leaf» та коротко описати її англійською.